Janvaari 22
1934
20 (1170)
...DE-YDE KOTO
...ntrsojuuziin, 19.

Gazar byriiin prolitaarinar, negedegtii!

Bur-Mongoliin Ynen

BK(b) N BM MK, BMASSR TGK ba Burfropsoviin ødør byriin oorgan

Manai soveed oron Leeninii zakiaagaar, Staalinii udaridalgaar ilaltaas ilalta tuilasaar angigyi sociaalis niitiigi baiguulka kojordugaar tabanzilde orozoi

10 zil Leenin ygeigeer Leeninii zamaar

...ke delkein prolitaarinariin ...alçan niite aradaudiin kendө ...ridagça Leeninii nөgçөsөnөs ...arban zil өngөrzөi. 1924 onii ...ariin 21 nii ydeşiin 8 cag ...nuutada prolitaarnariin egeel ...daridagça VLADIIMIR ILIJIIÇ ...INII moozgo ba zyrken kө...rilөkөө zogsoosoñ).

...10 zil dotor Soveed oronii ...meriçөn angi bol өөriingөө ...n ba Leeninii staab-TK enyy ...tolgoilogço nөk. STAALIN-LEENINII kubiskalta teoo...bejee zebsegleed, Leenin bag ...rkison aguu jike zaabarinuu ...maşa ilaltaigaar gyicedkeze ...

...e өngөrsөn 10 zil dotor So...oron bol byke delekein tyyke ...ltanuudiigi amzazai.

...miin XI dygeer kural deere ...Leenin iigeze zaabarilaasan ...al urida baisan oiriin zorilgo ...zizeken butarkai tariaaçanii ...leerees urgaza gardag, Orosiin ...aliizmatai temecel kiike" Lee...nөgçөsөnөөs koişo өngөrsen ...i dotor, namiin zөb kөtөlbө...açaar Soveed oron orosiin ...kapitaliizmiigi ergilte ygeigeer ...garaba. Bidener bol aradiin ...iin dundaas kapitaliiz ete...yydiigi keen zailuulza aradiin ...iin byke salbari deere socia...ligi batalaabdi (Staalin)

...nai soveed oronii kedөlmөri ...angi ba azalçan araguud nam ...өb kөtөlberiin açaar ene arban ...otor Leeninii zamaar jabasa...las teriin ba azakuin dөngyyd ...i jike şuu. Enyynii gol tediigi ...olon durasabal iime: manai ...yçiin tabanziliin tesөbiigi zo...zo gyicedke ekilke yjede ...in byrziiner ba tedenii erdem ...kioolçonuud bol tabanziliin ...iigi bolşoviiguudiin demiirel...yicedkedeken ygei kycel mөn ...ugtasa. Gadna manai ...am ...ki baruunii opurtaniistanar ...ne tesөb, ulasiigi syidesen ...alda oruula geke meteer bu...aasan belei

...enөө tyryyşiin tabanziliin tө...igi dөrbөn zilde dyyrgeed ko...ıgaar tabanziliin tyryyşiin ziliin ...raamiigi jike amazaltataigaar ...edkeed baikada, ene metiin ...yydiigi taban nasataiç kyyked ...en naadalna.

...e өngөrsөn arban ziliin yje ...angiiin temeceliin aikabtar ji...kuracdasanii yje azai. Negen ...ar bykii delekei deere kojor ...oo josonii-kapataliizm ba soc...z kojoriin temecesen yje, nө...talaar bol manai soveed oron ...rki angiiin daisanguudiin el...olon majagaar esergyycesen ...ene temecelees socialiis joson ...caaraa dan garba. Nam bol ..., Staalinii udaridalgaar ede ...iin daisanguudiin aabinta bol...baruunii ba „zyynii" opurtaniis ...rtai eric temecen, tedenii eserg...elgiigi usadkan, oron ulasiin ...ystriizyylelgiigi çuud jabuulzai.

Prolitaariiin digtatuura ulam bөki zeze, olon tooto keden kedөlmөriçөn ba azalşan arad ulasiin kereg yydiigi kөtөlberilөkө jabadalda kabaadaza, edenii ulas teriin idebki jikeer urgasan. Syylşiin yjede manai nam bol bykii kedөlmөriiigi şineer tabikiin tula nileedgyi jike jabuulganuudiigi kiize baina. (Kedөlmөri şnedkelge, ulas teriin keltes g.m.) Azal kedөlmөridөө social iis josonii şine discipliine nebterylke kereg deere oldoson tuiliin jike azaltanuud kedөlmөriçөdiin şudalasa çadabarini caizarsan uçar, yiledberiee emkidken zokiooko kereg deere oldoson nileed jike amzaltanuud byddeeree teeknikiin talaar şinegdken baiguulagdaza baika zuura azaliin byteesiigi deeşel yylka keregte ilaltanuugiigi olguulba. Soveed oron bol azaliin byteeciigi deeçelyylkiin teempeer aliç kapitaalta ulasaas urida garsai.

Kedөlmөriçөn angi bol tyryyçiin tabanziliigi bejelyylke deerees garsan tuiliin jike berkeşeeinyydiigi dabaza garaad, koto ba kedөөgiin azalçadiin amidaral baidaliigi sai zauulkiin talaar tyykede oroko çanartai ilalta kiibe. Azal ygei baidal gyiced usadkaza, kedөlmөriiin өdөr 7 cag bolzo, kedөө nutagiin jadaralta ygeireltei baidalda busakani ogto zogsoobo. Tomo maşiniin indyystri bol socialiizmiin ganca bodoto yndesen mөn gesen Leeninii zaabari amzaltataigaar gyicedkegdeze: Tyryyçiin tabanziliin tesөb ba kojordugaar tabanziliin tyryyçiin ziliin өngөreed baikada soveed oron bol byke delekei deere kamagaas jikeindyystriizsen oron bolzoi Ene zilyydte manai oron dotor kara mitaluurga, traagtariin aza yiledberi, aftomoviliin ba stanoog baiguulka, kiimiin yiledberi kedөө azaliin maşiinanuudiigi byteeke yiledberi, agaariin ba elegteriin kyçenii yiledberinyyd baiguulagdazai.

Bidener bol nyyrse mitaluurgiin suuriigi dorono zygte baiguulaabdi. Tabanziliin tesөb kendө azayiledberiiin talaar 108% gyicedkegdee, janza byriin jike jike zavood faabriguud byteegdeze keden olon tomo indyystriiin şine baazanuud Staalingraad Dnieeprostroi, Magnitogoosk g. m. bolon teeknigiin talaar tyryy tomo azal yiledberi SSSR dotor baiguulagdaka zuuraa kyngen ba kooliin aza yiledberi nileedgyi jikeer kөgzөbө. Aza yiledberiiin talaar iime tuiliin jike kyceltenyyd kycegdeze, oron ulasaa kamagaalkiin çadal jikeer bekilegdezei.

Olon milijoon, zizeg butarkai azaltai kedөөgiin azalçadiigi kamtiin azaliin yndeseer socialiizmiin baiguulaltada kabaaduulka gesen Leeninii zaabari basa tuiliin jike amzaltataigaar gyicedkezei. Ene өngөrsөn zilyyd dotor manai kedөөgiin azal bol bykii delekei deeree tyykede yzegdeegyigeer şinelegdeze kojor zuun minganaas ilyy kolkooznuud, keden mingan sovkoozuud, keden mingan MTS uud baiguulagdaba. Byke tariaaçan azaltanii 60 kubiaas ilyyni kolkoozdo orobo. **Koolkoozuud ba sovkoozuud ilazai.** Kamtiin azaliin baiguulga jөrөnkiidөө bejelyylegdebe, kapitaliizmiin syylşiin angi bol ko niucargaçuudiigi butacokizo usadkazai. Prolitaari angi bol Leeninii namiin udaridalga dooro jabaza, keden milijoon azalçan tariaaçadta kamtiin azaliin sainiigi medyyleed, kedөө nutagta kamtiin şine baidaliigi baiguulba. **SSSR bol delekei deere aguu jike kedөө azakuitai oron bolbo.**

Manai K(b) nam bol yndesenii ...bodolgiigi zөb mөrөөr jabuulkiin ...ukai Leeninii orkison zaabarinuudiigi tun zөbөөr gyicedkeze nileed ygei jike ilaltanuudiigi kyceze. Enyynii gerçelge bol manai Buriaad—Mongoliin Respyyblig dotor ergeneer baiguulagdaza baigaa socialiizmiin baiguulaltanuud bolko josotoi, Buriaad Mongol oron n. Staalinii kөtөlberiөөr olon ziliin azakuin ba erdem sojoliin geegderengi baidaliigi yndeseereni usadkakaas baitugai, soveed kolbootoi kamta, respyyblig dotoroo socialiis ekonoomkiin bekizyylgiigi ba yndesen majagtai socialiis çanartai sojoliigi tyykede yzegdeegyi teempeer kegzyylze çadasan. Menөө Buriaad-Mongol Respyybligiin dotor kedөө azaliin 65 kuti kolkooz tolson,14

MTS, 18 MSS, 5 maliin sovkooz baiguulagdasan. Aza yiledbdriiin kөgzөltiin talaarsteklostoroi, ARMZ, TSŞ miaas kombinaad, PVRZ g.m.-iin şine gigaantanuud byteegdesen ba byteegdeze baina. Erdem sojoliin kөgzөltiin talaar mөn tuiliin jike ilaltanuud gyiçedkegdesen.

Leeninii zakiaanuudiin negen çukala bolko namiin geşyynii neriigi jike narin nigtaar sakika, nam dotor eb negetei baika geseni manai nam bol tun nariaar sakina. Manai namiin tөg negeç buzarlagdasan ygei, jike ariuun ceber ba beki baisanii yndeseer iime olon zyiliin ilaltanuudiigi gyiceesen bainabdi. Leeninçelen eblereçegyigeer eldebiin kelberilnyyd, kubiskalda esergyycesen trooskiin kelberiigi, baruunii ba busa eldeb opurtaniistanariigi butacokin usadkaza, namiin ceberleltiigi kiize, manai nam bol angiiin eldeb daisanuudaas, buruu yzeltenees, zyyilyydees salaza katuuidiciidliintei bolzo, socialiizmiin keregiigi gyiced dyyrgkiin tula temeceke josotoi. Leeninii eb negetei namiin zagcaagi kenç ebdeke ygei!

Leeninii tugiigi kenç gutaasa çadakagyi!.

Leeninii baiguulsan gurbadugaar komuniis internacionaaliin kөtөlberiөөr bykii delekein prolitaarinar socialiis josonii kubiskalda dykeze, kubiskaliin beledkeliigi edibketeigeer jabuulza baina. Zil cag өngөrkө byri kapitaliizmiin baidal muudaza, ediin zasagiin ba ulas teriin kriizis kimaral ulam delgerçe baina. Kapitaliistanuud bol ene tvkşyyrite baidalaas gara kiin argiigi imagta imperaliis dain ... egeel tyryyn soveed oronii uridaas ceregeer oroko jabadalda karana (ilangajıa japoonii imperaliizm) Tiime tula oron ulasiigi kamagaalka jabadal byri şangadkagdaka josotoi. Byke delekein kedөlmөriçөn Leeninii kominteerniin kөtөlberiөөr zagcaagaa negedkeke josotoi, Leeniniizm bol SSSR dotor ilazai! Leeniniizm bol bykii delekei deere ilakani damzaggyi

Byke kolbootiin nam soveed kedөlmөriçөn tariaaçan ba niitiin emkiiin odoo өdөriin zorilgo bol angigyi socialiis niitiigi baiguulka kojordugaar 5.ziliin tesөbiin aguu jike yyrgenyydiigi şuud gyicedken bejelyylkiin koinoos bolşoviig temcel jabuulza çadakani baina.

Manai ZS. ba BMK—iin byke emkinyyd bol kizaar ba respyyblig dotor ergelzelze bykii amıgalan bişe baidaliigi darui usadkazı, Uul kizaar, respyybligiigi soveed kolbonii negen tyryy kizaar, respyybligyydiin negen bolgoko josotoi.

Leeninii zakiaagi bejelyylke nөk. Staalinii udaridalgaar uriğşaa.

Nөk. Staalinaas Leeninii zakiaanuud tukai

„ . . . Nөkөr Leenin bidenees salaza oçokodoo namiin geşyynii jike neriigi deere baiza, cebereer kadagalza jabakiigi bidende zakisan baina. Nөkөr Leenin çamadaa çiniigee ene zakiaagi saikanaar dyyrgekebdi geze tangarig өgөjaa! . . . "

„ . . . Nөk. Leenin bidenees salaza oçokodoo өөriin geө namiin bata negedeliigi niydenii cecegei mete sakikiigi bidende zakisan baina. Nөkөr Leenin çamadaa çiniigee ene zakiaagi saikanaar dyyrgekebdi geze tangarig өrgөjaa! . . . "

„ . . . Nөkөr Leenin bidenees salaza oçokodoo prolitaarinariin digtatuuriigi karaza kadagalaza, bekizyylkiigi bidende zakisan baina. Nөkөr Leenin çamadaa çiniigee ene zakiaagi saikanaar dyyrgeke jabadalda kyce çadalaa koirlaka gyibdi geze tangarig өgөjaa! . . . "

„ . . . Nөkөr Leenin bidenees salaza oçokodoo kedөlmөriçөn tariaaçan kojoriin ebleliigi kamag çadal kyceeree bekizyylkiigi bidende zakisan baina. Nөkөr Leenin çamadaa çinii ene zakiaagi saikanaar dyyrgekebdi geze tangarig өrgөjaa! . . . "

„ . . . Nөkөr Leenin bidenees salaza oçokodoo Respyyblikenyydiingee Kolboogi bekizyylkiigi bidende zakisan baina. Nөkөr Leenin çamadaa, çiniigee ene zakiaagi dyyrgekebdi geze tangarig өrgөjaa! . . . "

„Nөkөd aa! bide өөriingөө Ulaan cereg ba Ulaan floodkojoriigi bekizyylke tukaida çadal kycejee kairalkagyibdi geze tangariglajaa . . . "

„ . . . Nөkөr Leenin bidenees salaza oçokodoo Kөmuniis Internacionaaliin priincebyydte ynen şudarguu baiggtii geze zakisan baina. Nөkөr Leenin, çamadaa bidener bykii delekein azalçanii eblel bolko Komuniis Internacionaaliigi bekizyylke ba өrgөdkөkө tukaida ami nasajaa kairalka gyibdi geze tangarig өrgөjaa!"

(Bykekolbootiin soveediin 2-doki kural deere nөk. Staalinii kelesen ygees. 1924 onii janvaariiin 26 өdөr)

LEENINII NAMTARAAS

(1870—1924)

Byke delekein prolitaariiin udaridagça ba teoreeteg mөn bolko Vladiimar Iliçe Leenin (Ylijaanov) bol 1870 onii apreeliin 22 riin өdөr Simbiirsk (odoo Ylijaanovsk) gedeg kotodo, kubiskalçiin byle dotoroo tөrөsөn baina. Leeninii aka Alegsaandr Ylijaanov 1887 ondo III Alegsaandr kaaniigi alaka jabuulga emkidkesenii tөlөө caazalagdasan baina.

Vladiimar Iliçe bolgimnaazi dyyrgesenii daraada kazaanii ynivrsteediin kuuli zakirgaanii fakulteedte oroson bolboç kubiskaliin azal jabuulgada kabaadasanii tөlөө udal ygei gargagdasan baina. 90 onuudiin kagas bagta, Leenin bol Peterbyyrgiin Ynivrsteedte orooson baina. Enyyntei negen kamta, tere bol „kedөlmөriçөn angiiigi çөlөөlөkiin tөlөө temeceke sojuuz" geze social-demokraad emki baiguulka jabadaldaa kabaadalcasan baina.

1894 onii zun V. I. bol „Aradiin kani nөkөd gedeg juuba"—geze suutai sain debter biçesen baika bөgөөd, tyyn dotoroo Rosseede ankan tyryyn, arad yzeltenijgi Maarkasçalan onco todorkoigoor ba katuu çangaar şyymzelsen ba kedөlmөriçөn angiiin yyrgenyydiigi tөlөblөsөn baina. Ene debtereni niuucaar keblegdeze gargagdasan.

1896 ondo kindaada kaagdaad 1900 on kyrter çөlөgdө jabasan Vladiimar Iliçe tere çөlөgdө baikadaa „Rosseede kapitaliizmiin kөgzөltө" geze neretei debter biçesen bөgөөd tereni şinzelkii erdem ukaanii talaar mөnөө kyrter kyçee buuraa ygei, jikeken ynetei kedөlmөri mөn.

Çөlөgөө dyyrgesenii syyleer, Vladiimar Iliçe bol kiliin caana oçood, 1900 onii eceste Plekaanov ba bişe kynyydtei kamtaraza „Iskraa" geze sonin biçeg emkidkesen, tereni „ekonomiistanarta" zyrçen, eb barildasan namiigi emkidken baiguulkiin tөlөө ba kojordugaar kural zarlakiin tөlөө temecel jabuulsan.

Namiin 2 dugaar kural deere V. I. bol S D. kubiskalçadiin kubiigi oroilon udaridasan. 1905 ondo bolson kubiskaliin yjede minşeviigyydiin zөbşөөrөliin taagtikiigi buruuşaan zyrçeze, Vladiimar Iliçe bol buu zebseg bariza bosolgo kiike ba kedөlmөriçөn ba tariaaçanii kubilalta—demokraad digtatuuriigi baiguulka gesen kubiskalta markasiizmiin taiktikiigi zokioon jabuulsan baina.

Kubiskaliigi darasanii syyleer reaagca bolzo baisan zilyydte Vladiimar Iliçe bol bolşoviiguudiin reaagca dotoroo ba tyynçelen oros oronii sociaal demokraadiin dunda jөrөnkiidөө „otzoviizmda" ba „likvidaatorstvodo" zyreçeze) namiin tөlөө ka kubiskalta taagtitakiin tөlөө temecel jabuulba.

Imperaliis dain baildaanii cereegiin yjede V. I. Leenin bol kedөlmөriçөnii kedeleөndө ba Internacionaaliizmada bucalta ygei itegeze jabasan etegeedyydiigi bejeet iruulan negedkeze, iime loozonguudiigi tabisan baina gebel: imperialiis dainiigi arad erigenii bol gon şilzyylke". „III dugaar internacionaaliigi bii bolgoko". Ede loozongonuudani Rossiin jike kubiskalda bejelyylegdezei.

V. I. bol ogtiaabriiin kubiskaliin emkidkeke, soveed zasag ba III dugaar internacionaliigi togtooko jabadalda imagta çukala yyrge jabuulza gyicedkesen Leenin bol nileed olon zokioolnuudiigi zokioozo, bidende ynetei jike surgaal zaabari orkison baina. Tedenees ton çukalanuudani: „Rosseede kapitaliizmiin kөgzөltө" Agraarno prograama", „kapitaliizmiin şine yjeni bolko inperialiizm" „Ulas gөrөn ba kubiskal" „Materialiizm ba emperiakriciizm" „Prolitaariiin kubiskal ba renagaat kaytski" „Komuniizm dotoriin „zyynii" nilkasiin өbөçөn" g. m, bolno.

Leenin nasanaas nөgçөsөn bol boç tyynii bykii nasandaa ami bejee kairalan ygei byteesen keregeni kododoo mөnkө orşono. Leenin nөgçөbөç—Leeniniizma mөnkө" geze kedөlmөriçөn ba azalçan byken sedkel dotoroo bata sanaad, Leeninii zakiaagi gyicedkekiin tөlөө temeceze jabana. Leenin nөgçөbөç Leeninii erkim sain şabini bolko nөk. Staalin tyynii orondo yldeed, Leeniniizmiigi caışani yrgelzelze baina.

Janvaari 9-nii çusata negen garag

Egeel 29 zil bolko Pytiilcviin zavoodiin prolitaarinuud erke baidaliin testeşe ygei muu baikada jadakada poop Gapoonii udaricalge doro kaan burkanii dyrenyydiigi gartaa bariza kaan abiin emenө өbөdөg deeree dokizo ami daraka baidalaa saizaruulkiin kaanii kaira kylieekemnai geze naidaza olon mingaaraa kaanii ordondo amagalan janzaar oçon geed ami daralaa saizaruulka abaral kylieekiin orondo aadar mөtө tuulga kylieeze olokon mingan kedөlmөriçөd Piterbyyrgiin gudamza deere tologoigoo abtasan baina.

Ene çusata өdөriigi menşeviigyyd өөsediinkieeree cegneze karakadaa enyynees ulam aiza ulam oportuniis şurgaal orosiin prolitaariin dunda nomokoni tyrgedesen.

Leenin udaridalgata bolşoviiguud bol enyyn deerees kubikaliin surtaaliigi ulam nebtergeze orosiin prolitaarinuudiigi kubiskaliin keregte kөtөlesen belei. 1905 onii janvaari 9-nii (kuuçan toogoor, janvaari 22 şine toogoor) өdөr bol orosiin tyryyçiin kubiskaliin yyde neesen deere toolobol alduu ygei Kerbee orosiin prolitaarinuud kaan burkan kojorto itegeze tyynees abaral bedereze jabasan bolboç janvaari 9 nii çusata өdөrөөs koiso „kaan b u r k a n culatan kairata zargaliigi өkө ygeile" geze odooç medeke bolsoniigi Leenin temdeglesen baika jum.

Manai bolşoviig nam ba tyynii kөtөlbөri dooro jabasan prolitaari angi odoo yjiin amzalta kerkelө aikabtar kendө berkeşeelnyydees zugadan jabasan bişe tyynii ugtan jabaza ilan dabasanii kyçeer delekein prolitaarnuud ba darlagdasan anginuudiin gabşagai bri gaada bolon çadasan baina.

„Darlagdasan angiiin ynen kөkөd bolko bideniigi mөlzөgçө anginuudiin esergyyceliin kemzeenyyd, bajarluulkaas bişe juuma ygei, juundab gekede zasag tө.ө ezeleze keregte prolitaariiin bolbosoroko bejee olko surgaaliigi bidener bol zөөlkөn ygei urgaduusan, ajataikan nomloliin ba iraguu unşalgiin surguuliaa kylieeke bişe, botodo baidal bodoto temeceenii suruulıaaskylieedeg baina.

Mөlzөgçө anginuudiin kuuçanaa abarakiin tuladaki tursaliin eldeb janza yzegdeltei bolko byri tyynii zergeer ulam tyrgen prolitaari angi bol angiingaa daisadiigi tedenii torsoldozo baisan syylçiin bulanguudaac keen ilakiigi surana."
(Leenin)

Ene biçegdegçe Leeninii aikabtar mergern surgaaliigi janvaariin 9 nii çusata өdөriin 29 ziliin oi deere duraskal bolgon temdeglөze odooniiç bodoto kedөlmөridө komuniistanuud ba ynen şudarguu namgylçyyd sanaka josotoi kaina.

Cog-Nom.

BAATAR

Baatar garaar
baigunlagdaza
Bata suurida
kөgzөsөn
Çөlөөtө oron
SSSR
Sөrөtөi kurdanaar
alkalkaar
Kojor dugaar
tabanziliingee
Kojordoki ondoni
orobo.

***

Kubiskaliin kurca
tujaada
Kuuli zasagaa
baiguulsan
Azalça olon
araduud
Angiiin daisaniigi
darasaar
Alkaba uragşaa
kurdaar,
Kөndө indyystriigi
kөgzyylze
Kөdөө azaliigi
tomozuulza
Delekei deere
gancaaraa
Diiieze jabana
baataraar.

***

Angiiin daisadiin
ylegdelnyyd
Ama şedөө
kabirna.
Toirood suusan
byrziiner
Buu somoo
beledkeze,
Şөbөgөө bilyydene
kurcaar
Şөlөsөө zalgina
korotoigoor.
—Tedenii
Kaldaza oroo
bolbol
Kariuucaka kyçetei
manaikiai

Kɵdɵɵ aƶakuin 1933 onii dɵngyyd ba

SSRK-iin TGK-iin IV-dygeer seessi deere SSSR-iin Gaz-

Kɵdɵɵnii aƶakuin 1933 onii gol dɵngyyd

Tariaan

1933 onii ton çukala dɵn juun bainab gekede bidener bol orooso to tariaanii urgaciigi nileed jikeken deeselyylƶe, enyynii yreer orooso nii jɵrɵnkii produugciigi ɵngɵreg çɵ ƶiliinkees 1200 milijoon pyyd bujuu 28,5% deeşelyylsen. Orooso to tariaanii produugciigi kolkooznuud bol ylemƶe jikeer deeşelyylsen gebel—ɵngɵrɵgçɵ ƶiliinkees 40% deeşeni bolgoson.

Oroosoto tariaanii jɵrɵnkii produugciigi Ukraainada 50 procentees ilyy, Koito—Kavkaazda—38% ba Başkiirada mɵn tere kemƶeegeer deeşelyylsen. Uraal, Alas—Dorono Kizaar ba Doodo—Voolgonuudiin 1933 onii niuurta deeşelsen oroosonii prooduugciin urgaltiigi ton dutagdaltai deere toolko keregtei. Mɵn Kazagstaan ba Zyyn—Sibiirte oroosonii jɵrɵnkii produugciin deeşe bolkɵ kereg bol dab geseer kangalta ygei baina. Yne cen saintai tariaanii talaar jɵrɵnkii produugciin deeşee bolƶo baisani maşa çukala baina. Oroosoto tariaanii kamag byke produugciin 28,5% deeşee bolood baikada, şiniiciin produugca bol 36% deeşee urgasan baina şuu.

Mal aƶal

Mal aƶaliigi debzyylke keregte 1933 on bol kubilaltiin ƶil mɵn baisan. Gancakan sovkooziin mal aƶal urgasan bişe, mɵn tereçelen jikenki kizaar ba respyybligyydiin mal aƶaliin feermenyyd bol kɵl deeree garşa baina. 1933 onii niuurta 30 minga şakuu mal aƶaliin şine şine feermenyydiin emkidkegdeseni faagta mɵn bɵgɵɵd kolkooznuud dotoriin mal aƶaliin feermenyydiin jɵrɵnkii tooni 125 mingaas ilyy bolson. 1933 onii niuurta feermiin maliin too tologoin deeşee urgasani nileed jikeken gebel: eberte malnuud 8%, gakai 20% ba konid 36 proc oloşorson. Iime baikiin zuura juun gol bolnob gekede, enyynii deeşee urgasani kamagiin tyryynde kolkoozuudiin ɵɵsediini sɵregiin oloşorko mɵrɵɵr jabasan. 1933 onii niuurta urgasan ene deeşee urgaciin yreer feermiin maliin jɵrɵnkii too tologoi bol dekaabri 1-nii medeegeer 16 milijoon bolson. Kolkooziin feermenyyd bol nileed jikekeneer tavaariin produugciigi ɵgɵdɵg oron mɵn bolson. Teden bol 1933 onii niuurta kolkooziin tariaaçanii seegterees ulasiin beledken absan byke makanii 1|5 kubiaas ilyy, syynii 1|4 kubiaas ilyy ba noosonii 1|3 kubiaas ilyygi ulastaa tuşaasan.

Kolo dutuu medeenii josoor 1933 onii niuurta feermenyyd bol kolkoozçondo 83 mingan eme ykernyyd, 580 mingan gakain gɵlɵgɵd ba 60 garan mingan kurigadiigi ɵgɵsɵn baina. Enyyn deerees karkada feermenyyd bol kolkoozçonii ynjee ygei jabadaliigi usadkaka tukai nɵk. Staalinii loozongiigi bejelyylen gyicedkeke çukala zamuudiin negen mɵn bolson.

Tyyntei negen kamta, 1933 onii niuurta kamtalagdasan mal aƶaliin deeşee urgakatai zergeşen kolkoozçonii ɵmçiin medelde baigaa sɵregiin too tologoi bol deeşee urgasan.

Gol dɵngyyd iime baina. Urgaciigi deeşelyylke tukai asuudal tuşaa 1932 onii sentiaabri 29-dɵ garsan TK ba AKS iin zaabariigi bejelyylen gyicedkekiin tɵlɵɵ kolkooz, MTS ba sovkooznuud bol 1933 onii niuurta oiro kandaƶa oroson geƶe ede dɵngyydees karagdana.

Ulas oron bol ɵngɵrɵgçɵ ƶiliinkees 1200 milijoon pyyd tariaa ilyygi absan, geke zuura, ene deeşelsen toogiin ton diilenkini kolkooznuudta tuska baina. Nɵk. Staalinii yyskelgeer batalan abtasan tariaatuşaalga tukai kuuliigi bodoto kereg deereni nariaar bejelyylegdeƶe, 1933 onii niuurta tariaanii deeşee urgasanii jikenki kubini kolkooznuud dotorɵo yldeƶe, yrese kamtalagdasan maliin ideke teƶeel ba kubaagdaka ygei foondo tyynees tasalƶa gargaad kolkoozçon ɵɵsɵd koorondoo aƶalta ɵdɵriin josoor kubaaƶa baina.

BK (b) Namiin TK ba SSRK iin AKS-iin togtooson tariaatuşaalgiin ƶiliin tɵsɵb bol byke kolbooto ulas dotoroo jɵrɵnkiidɵɵç ba tuskai mozo, kizaar ba respyyblig byken dotorooç byke tɵrɵl tɵrɵlɵɵrɵɵ ba tuşaagdaka josotoi gazarnuudaasaç (sovkooznuud, kolkooznuud ba ɵmçiin aƶaltanii tariaatuşaalga, MTS-te boro bodoliin tɵlɵɵsɵ tɵlɵkɵ tɵlɵbɵri ba yresenii zeeliin bucaalta). Dekaabri 15-da byrimɵsɵn gyicedkegdesen. Ƶiliin tɵsɵb bol enyy nii urida ƶilnyydiinkees ankaduugaar 2-3 saraar bolƶoroos ertelen dyyrgegdebe.

Yresenii kaalga bol 1932 oniikoos mɵn kolo sain jabaƶa baina. 1932 onii eneken yjede kolkooznuud bol oroidoo 22 milijoon ceentner yrese cugluulaad baisan aad mɵnɵɵ eneken yjede kolkooznuud bol 52 milijoon ceentner yreseer kangagdaad baina.

Aƶalta ɵdɵrtɵ ɵgɵdɵg tariaanii kem bol ene ƶilde byke kizaaruud dotoroo nileed deeşe urgasan baina.

***

II Kɵdɵɵ aƶakuin 1933 onii amƶaltiin şaltagaanuud jumba

Kamagiin tyryynde arcaşa ygei faagtani jumba gekede odoo 1933 onii niuurta jikenki kolkooznuud bol ɵngɵrɵgçɵ ƶiliinkees sainaar kɵdɵlmɵrilsɵn.

Jikenki kolkooznuud dotoroo (zygeer byke kolkooznuud dotoroo bişe) aƶaliin disceplin nileed deeşee bolson, kolkooziin aƶal kɵdɵlmɵridɵ duralka duran ba dasalni deeşelsen. ynen cekeer kɵdɵlmɵrildeg ba kolkooziin aşag olziigi gamnadag kolkoozçonii too oloşorson.

Namiin TK-iin janvaariin pleenym deere, kamag byke berkeçeelnyydiigi daban, kolkooziin kɵdɵlɵniigi agui jikeken ilaltanuud teeşe kɵtɵlƶɵ jabasan manai udaridagça ba şurgagça nɵk. Staalin bol kɵdɵɵ toskondoki aƶakuin niitiin çanartai tomokon foormiin ɵgɵdɵg aşag tusiigi kolkooznuud dotoroo gyiced bejelyylke jabadalda saad tybeg kiiƶe baisan manai kɵdɵlmɵriin byke aldagdal ba dutagdalnuudiigi leenin mete cekeer ileryylsen baina. Nɵk. Staalin tiikede kelsen: negedeki alduu juun bainab gekede „kerbee tariaanii kuriaalgiin tyryyşiin ɵdɵrnyydees ekilen komuniistanariin zygees tariaabeledkeliin kampaaniigi şamduulƶa ekilee baibalni kolkooziin naimaanii muu talani ulas orondoo jikeken tybeg kiiƶe çadaka geƶe manai kɵdɵɵnii komuniistanar bɵgɵɵd tedenii jikenkini oilgoo ygei.

Kojordoki dutagdal jum bainab gekede „rajoon ba moziin nileed olon emkinyyd bol kolkooziin aƶa baidal ba tedenii erelgees" gaduur tasarça baisan kereg mɵn.

Gurbadaki dutagdal junba gekede „kerbee tyyniigi kolkooznuudiigi oroilon ynekeer kubiskalçad bolşoviiguud komunistanar baisan baibalni aƶakuin emkidkeliin sociaaliis foormo mɵn bolko kolkooznuud bol aƶakuin baiguulaltiin gai kamşag jabadaliigi yzyylƶe çadana. Kerbee kolkooznuud dotoroo eseernyyd, minşiviigyyd, petliyyriin Oficeernuud ba busa busa cagaantan, uridiin deniikinten ba kalçaagtanii kɵtɵlbɵrilƶɵ baisan baibal kolkooznuud bol nege keden cag dotor eldeb tɵrɵliin kubiskalda eseergyy jabuulgiigi daldalka oron bolƶo bolko" geƶe kɵdɵɵ gaƶaraa oilgoo ygei uçarnuud olon baisan.

Kɵdɵɵ toskondoki manai kɵdɵlmɵriiin dutamag zyilnyydiin dɵrbɵdɵki şaltagaan bol „nutag nutagta baigaa manai keden olon nɵkediin zyygees niudargaçuudtai temeceke temeceliin proontiigi şinedken tabiƶa çadaa ygei, syyliin yjede angiiin daisanii niuuriin kubilsan, kɵdɵɵ tosnkondo tyynii jabuulka taagtikiin kubilsan tukai ba byteemƶe gyicedkeliin kysen olkiin tɵlɵɵ tedenii taagtikatai zokilduulsan ɵɵriingɵɵ taagtikatai tabika keketei geƶe oilgoo ygei" kereg mɵn.

Ecesin syylde, kɵdɵɵ toskondoki manai kɵdɵlmɵriiin dutamag zyilnyydiin tabadaki şaltagaan bol kolkooziin keregte komuniistanariin yyrge ba kariuucalgiigi dutuu cegneke, tariaabeledkeliin keregte komuuiistanariin yyrge ba kariuucalgiigi dutuu cegneke jabadal mɵn" baisan.

Tere cagtaa nɵk Staalin bol ede byke dutagdalnuudiigi usagkan zailuulka keregtei byke nam ba soveed bykii emki zurgaanuudiigi kanduulan tatasan baina. BK (b) Namiin TK-iin kɵdɵɵ aƶaliin keltesiigi baiguulƶa ba MTS, sovkooznuugiin dergede ulas tɵriin keltesiigi emkidkeƶe nam bol tabisan loozongoo gyicedken bejelyylke jabadaliigi kangasan.

Nɵk. Staalinii kiisen ereltiin josoor namiin tobço todorkoi kɵtɵlbɵriigi kɵdɵɵ toskon, kolkooz ba MTS de kyrgeke yyrgiigi şiidkeke keregtei, ene ƶiliin niuurta jikeken alkamaar dabkilta kiisen faagta mɵn baina.

Ykraajena ba Koito-Kavkaaziin kɵdɵɵ aƶaliin koino geegdesen uçariin usadkan zailuulagdagça, kulaguudta butacokimo cokidoso ɵgtɵsɵn ba nam ygei kolkoozçonii idebkiteniigi bataar ilsyyisen faagta mɵn baina. Kolkooznuudiigi bolşoviig kolkooznuud bolgokiin tɵlɵɵ temeceke temecel ton ɵrgɵɵr jabuulagdasan, MTS iin kɵdɵmɵri nileed saiƶarsan; namiin ba soveediin şugamaar kolkooznuudiigi kɵtɵlkɵ kɵtɵlbɵri bol kolkooznuudiin ɵɵrɵɵ baidaliigi karaadaa abadag, ylemƶe tobço todorkoi bolson.

Ykraajenda ƶiliin ene cagiin ulariiin sain baisan uçar deerees kolkooznuud ba ulas orondo ynekeer tusa bolƶo ɵgɵsɵnii negedeki şaltagaan iime baina. Ene keregte ulas tɵriin keltesnyyd bol agui jikeken udka çanartai bɵgɵɵd nɵk. Staalinii yyskelgeer nam bol keden mingaad tooto şalgagdasan bolşoviiguud emkidkegdegçediigi ilgesen.

Nɵk. Staalinii kelsen bɵgɵɵd kolkooznuudiigi kɵtɵlkɵ kɵtɵlbɵridɵ baigaa tede dutagdalnuudiigi zailuulka talaar keden mingan tooto ulas tɵriin keltesnyyd bol namda jikeken tusa yzyylsen. Ulas tɵriin keltesnyyd bol kolkooznuudiigi gartaa abça tyyniigi potoroosoni syidken bytargakiigi turçalga kiigçe kulaaguud syidken korlogçod ba loodrinuudiigi kolkooznuudaas ceberleke talaar nileed jikeken kɵdɵlmɵri jabuulsan namiigi toiruulan namgyi idebkiteniigi bataar ilsyylsen, kolkooziigi kɵtɵlkɵ kɵtɵlbɵridɵ keden milijoon kolkoozçonii şine şine kaadriigi degzyylsen, niitiin zɵɵri kogçol ba aƶaliin disceplinigi ebden sandargagçadaas eseergyy karaƶa kolkooziin aƶal kɵdɵlmɵriiin çanariin tɵlɵɵ temeceke temeclede tedeniigi emkidkesen ba traagtarnuud ba maşiinanuudiin kɵdɵlmɵriigi saiƶaruulka talaar MTS-iin direegternuudte tusalsan.

Kolkooziin keregiigi kɵtɵlkɵ kɵtɵlbɵriigi saiƶaruulka jabadalda byke namiigi ilsyylsen uçar jabadal bol 1933 onii niuurta bideneriin tuilsan kolkooziin yiledberiin tere jike kɵgƶɵltɵ ba kolkooznuudiigi ulas turiin ba aƶakiin-emkielkeliin tataar bekiƶyylsen bekiƶelgiin anka tyryyşiin ba gol şaltagaani mɵn bolson baina. Kamag kereg juunba gekede" Tariaabeledkeliin berkeçeeliin şaltagaaniigi tariaaçan dotoroos bɵdɵrke kereg ygei, ba biden ɵɵsɵd dotoroos, ɵɵsɵdiingɵɵ kergees bɵdɵrke keregtei. Uçar juub gekede biden zasagiin gaƶaraa bainaadi, ulasiin zebseg bol bidende baika baina biden bol kolkooznuudiigi kɵtɵlkiigi urigdan tatagdasan tula kɵdɵɵ toskondoki kɵdɵlmɵriiin tɵlɵɵ byrin tɵgɵs kariuucalgiigi daaka josotoibdi" geƶe kelsen nɵk. Staalinii byke gɵn yneniigi keden zuu, mingan komiistanar oilgoƶo, nɵk. Stalinii zaasan kɵdɵɵ toskondoki kɵdɵlmɵriiin dutagdalnuudiigi zailuulka yyrgiigi ɵɵsɵdiingɵɵ kɵdɵlmɵriiin goldo tabisan.

Gancakan dɵngyydiigi byridkeke talaasaş bişe, mɵn tereçelen ɵglɵɵ ɵdɵrii yyrgenyydiigi talaasaç karaad jirebel baigaa byke gol kereg enyyn botoroo baina. Kolkooziin keregte tuilsan ankaduugaar amƶaltanuudiigi bekiƶyylke ba delgeryylkiin tulada kɵdɵɵ toskondoki kɵdɵlmɵriiin dutagdalnuudiigi usadkan zailuulka kolkooznuudiigi kɵtɵlkɵ kɵtɵlbɵriigi saiƶaruulka, arganuud ba tuskai MTS, kolkooznuudiin ɵɵrɵ erke baidaliigi karaadaa abça kɵtɵldɵg ynekeer tobço todorkoi kɵtɵlbɵriigi kangaka ba MTS sovkooznuudiigi zygees traagtariin yiledberiin teekniigiigi şudalka—ɵde biki jabadalnuudta nam ba soveediin kyçe çadaliigi 1933 ondo baisanaasani ɵşɵɵ jikeer kuralduulan elsyylke keregtei. Negen ygeer kelebel namiin XVII dugaar kuralda zoriuulsan nɵk. Kaganooviçiin 'teezisiin eresen ereltiin josoor namiin ulas tɵriin şugamaas emkidkeliin bodoto kɵdɵlmɵriiin geegdeƶe baisan geegdeliigi usadkaka,—kɵdɵɵnii aƶakuin urgaca ba produugciigi deeşelyylke jabadalda kyrke gol zam tiime baina.

III Traagtarnuudiin zasabari tukai

Odoo bideneriin urida baigaa anka tyryyşiin ba gol yyrge bol traagtarnuudiin zasabari mɵn. Kabariin tarilgiin amƶaltatai jabaca ba tɵsɵbiin gyicedkeliigi kangakiin tulada, tuilsan amƶalta deeree sanaa amaraƶa zogson ygei, tyyniigi 1934 ondo ulam delgeryylkiin tulada traagtarnuudiigi cag bolzortoni ba çanar, saintaigaar zasabarilka zailaşa ygei. Kolkooznuudiigi bekiƶyylke talaar nileed amƶaltanuudiigi tuilƶa çadagdaba. produugciigi deeşelyylƶe ba tariaabeledkeliin tɵsɵbiigi bolzoroosoni urida dyyrgeƶe çadagdaba, zygeer tiigesen koinoo caana yldeşɵ busa busa zyilnyydeni zɵndɵɵ ɵɵrɵɵ byteke josotoi geƶa kɵdɵɵ aƶaliin kɵdɵlmɵriçɵdiin byri nileed olon mozonuud dotorɵo oilgoƶo baisan uçarnuud olon baisani karamtai baina.

Urida mozonuud, ilangujaa Koito—Kabkaaz ƶigşyyritei kozomdozo baina. Doodo-Voolgo bol dekaabri 25-nii medeegeer traagtariin zasabariigi oroidoo 6,9% bolgobo. Zasabariiin tɵsɵbiigi 14% gyicedkesen ykraajeniin urida mozonuud (Odeeso ba Dneepropetroovsk) bol dekaabri 25-nii medeegeer kadaa mɵn tereçelen ton dutagdaltai gyicedkeliigi karuulƶa baina. Başkiir, Baruun mozo, Dunda voolgo ba Kaarikov mozo edenyyd tyryylen jabaƶa baina.

Odoo bideneriin urida dooro zaagdasan gol yyrgenyyd baiƶa baika:

Zasabariigi togtoogdoson bolzortoni dyyrgeke.

Sainçanartai zasabariigi kangaka.

Ede yyrgenyydiigi zaata ygel dyyrgeke kamag byke arganuud odoo yjede Maşiina-traagtariin mastorskoinuudta baina geeşe.

Kamag kereg kɵdɵlmɵriigi emkidkesenees bolno ynendee tiime, 1933 onii niuurta 733 şine MTM d ba 700-aas deeşe baga, dunda ba jike zasabariiin masterskoinuud barigdasan baina. Masterskoinuud bol ɵngɵrɵgçɵ ƶiliinkitei ƶişeelbel MTS-iin boro podoljin tɵlɵɵsɵ ba tuslaka aƶalaas abtasan 5% tariaanaas nileed sainaar kangagdana. MTM-d bol MTS-iin direegternyyd ba ulas tɵriin keltesiin naçaalniguudiin medelde baidag. Ynekeer bolşoviig niydenii tende karaƶa baika gyiced arga bii geeşe.

Zapaas keregselnyydiin byteeke kereg ene ƶilde gyiced kangaltatai bişeç bol sainaar tabigdasan baina.

Zasabariigi cag bolzortoni ba sain çanartaigaar jabuulkiin tulada kamag byke zailaşa ygei keregledeke tylkyyrnyyd bol manai nutagiin emkinyyd, KTS-iin direegter ba ulas tɵriin keltesiin naçaalnig bykende bii geeşe.

Çanariin tɵlɵɵ çanga kariuucaltai baika tukai MTS ba MTM-iin kɵdɵlmɵriçɵdtɵ uridçalan tuskai medyylke zailaşa ygei. Kerbee, zasagiin gaƶariin togtooliin josoor muu çanartai produugca gargasan aƶayiledberinyydiin dereegternyyd bol syyd,in talaar kariuucaƶa, 5 ƶileeş dooşo bişe bolƶoroor tɵrmɵdɵ suuka kemƶeetei bolson baibal, ene kereg bol MTM metiin gaƶarnuudtai byrimɵsɵn kabaadaka josotoi, uçar juub gekede tyynii gargasan produugciin çanaraas kabariin tarilgiin amƶalta yrkideke bainaşuu.

Tuşaaƶa abagçadta ton jikeken kariuucalgani kyrteke. Togtoogdoson gurimiin josoor bol MTS-iin direegter ba akalagça mikaanigni traagtarnuudaa tuşaaƶa abka josotoi. Traagtariigi tuşaaƶa abka keregiigi josorkolgo mɵn geƶe karka jabadal ƶigşyyritei zyil baina gebeç iime MTS iin direegternyyd olon baina, tuşaaƶa absaniini aagta bol MTM-iin kɵdɵlmɵriigi kinan şalgasaniini aagta mɵn bolno şuu. kerbee MTS iin direegter bol MTM-ees muugaar zasasan traagtar tuşaaƶa absan baibal, kabar tereniigee ilerkee tere direegter bol enyynii tɵlɵɵd MTM iin direegter mete negen adli kariuucaka josotoi bolko şuu. Enyynii tula gancakan MTM kariuucaka bişe, enyynii tula MTS-iin direegter, akalagça mikaanig ba ulas tɵriin keltesiin naçaalnig edener kariuucalcaka baina.

IV Traagtarnuudiigi keregleke tukai

Odoo yjede MTS-nyydiin medelde 122 mingan traagtar, 11,5 mingan kambaina, 13,5 mingan açaanii maşiinanuud, 3 minga şakuu kɵngɵn maşiinanuud, 17 mingaas ilyyken dviigatil ba lokomobiilnuud, 50 mingan molotiilko, 2 mingan baga, dunda ba jike zasabariiin masterskoinuud baiƶa baina.

Tiigebeç ene teeknike bol dab geseer ton dutuu kereglegdeƶe baina. MTS iin direegternyydiin ene ƶilde ɵgɵsɵn toocoonii medeegeer kabariin tarilgiin ba paariin kampaaniiin yjede gancakan 15 morinii kyçetei tragtaraar ykraajeniin Odeeso, Kiijevba ba viniickoi mozonuud, Uraal, Doodo-voolgo ba Tataarta 200 gaagaas ilyy gazar kagalsan; Dunda-Voolgo' Koito-Kabkaaz, Başkiiri, CÇO, Çerniigovsk mozo, Kazagstaan, Baruun ba Zyyn-Sibiirte 150-200 ga kyrter kagalsan; Goorikiin kizaar, Moskvaa Mozo, Donskoi ba Dneepropetroovsk mozonuud ba Alas Dorono kizaarta 100 150 ga kyrter kagalsan ba bişe kizaar, mozo ba respyybligyyd dotoroo 100 gaagaas dooşo kagalsan baina.

Kabariin kɵdɵlmɵridɵ traagtar bykenii dyyrgesen kɵdɵlmɵriiin kemzyyriin jikeer baga ba jike bolsonii gancakan tere faagta bol kereglegdee baisan kyçɵnii bidende ali zerge jike baisani ba kerbee odoo baisan traagtarnuudiigi byrimɵsɵn keregleleel tedenees kerzerge jikeken kyçiigi ɵşɵɵ abça çadaka baisaniimnai karuulƶa baina.

Traagtarnuudiigi şudalan ezemdeke keregte traagtarçanii ba ilangujaa brigadiirnuudiin kaadra bol çukalakan udka çanartai. Traagtariigi keregleke keregiin ylemƶe muugaar tabigdasan MTS-d byken de dyriçel bagatai zaluu traagtarçan ba brigadiirnuud karagdadag; kede keden ƶilde kɵdɵlmɵrilsɵn kuuçan traagtarçan ba brigadiirnuud bol nege kojoroor toolkoor baina.

Tiigebeç kamag kereg gancakan traagtarçan deereeseç boldog ygei. Nileed jikeken cag bol (zarimdaa traagtariin kɵdɵlƶɵ baigaa byke cagiin 7-10% kyrter) koosoor jabaka jabadaldani garka gurimtai baina.

Traagtariin jabadaldaa orood baikada ɵɵriini ali byke dutagdaltai deerees byke cagiin 10-20% ykeƶe baidag zantai, geke zuura kerbee traagtariin kɵdɵlmɵridɵ ynekeer katuu zuram baisan baibal usadkaƶa bolmoor dutagdalnuud jikenkidee baidag.

Tyynde şiryylsen maşiinanuudiin dutagdaltai deerees basa traagtariigi jabaƶa baisan byke cagaasani 10% kyrter cag jɵrɵ ykedeg baina.

Ecesiin syylde. Sovkooznuudta ƶişeeleed yzebel MTS dotoroo traagtar ba mori kojoriin kɵdɵlmɵriigi kamta jabuulkada traagtariigi keregleke ɵɵrɵ jabadaliigi manai MTS bol ɵşɵɵ emkitegeer şudalaa ygei baisan enyyn deerees traagtarnuud nileed cagaa geedeg baina.

Zaa, taanar karana bezete, traagtariigi gyiced ezemden kɵdɵlmɵrileke kereg bol negende, sain traagtarnuudiigi beledkeke, kojorto, ilyy jabadal bolko ygei, traagtariin kɵdɵlmɵridɵ tɵmɵr bata zuram baiguulka, şiryylsen maşiinanuudiin muu baisan deerees keden toonno tyliş galdaka ygei, mori bol traagtariin kɵdɵlmɵridɵ ynekeer nɵkɵr ba tyynii tuslagça mɵn bolƶo çadaka, traagtariin kɵdɵlmɵri ba tyyniigi ali zergeer kereglelƶe baisaniigi şalgaka şalgaltiigi emkidkeke keregte.

Tylişiigi gargaşalka keregte ene bol ɵşɵɵ jikeer kabaadaka baina. Tylişiigi buzagaigaar kereglede tyyniigi kegnedeg gamnadag ygei tyyniigi zalkuuraa ygei kyn askaaƶ kulagailƶa baidag—enyyniigi bygdeeree medeke ene kereglgi ece kiin tula zasagiin gaƶar bol tyliş cengiigi deeşeni bolgoson. Gancakan ene bol tylişiigi gamna tal laar ɵɵriingɵɵ kɵdɵlmɵriigi josotoigoor şalgaka tukai kɵdɵɵ aƶaliin emkiiin byke sisteemiigi albadak josotoi beƶe. Tylişiigi sain ba gamtaigaar kereglen gargaşalka keregte bol ene ƶiliin tarilgiigi amƶaltatai gaar ɵngɵrgɵkiin tulada odoo yjiin negen erke baidal mɵn baina.

V Tarilgada beledkeliigi ɵbɵl dyyrgeke.

Ynendee nileed olon kolkooznuud ba MTS dotoroo gaƶaraa kagalƶa, tarilgaa kiiƶe baika josotoi tyryyşiin sain ɵdɵrnyydee bidener bol ɵbɵl kiiƶe bolko kɵdɵlmɵridɵɵ gargaşalsaar baiƶa bainabdi.

Uçar iime deerees erkebişɵ tarilgiin ekilees urida bɵgɵɵd ɵbɵl kiiƶe dyyrgeke josotoi kɵdɵlmɵrinyydiigi biçeke keregtei geƶe bidener bol TGK-iin seesiigi gui kabdi, gebel:

Yrisiigi byrimɵsɵn kiiskeƶe ceberleke;

Kagalalga ba tarilgiin byke masiinanuud, tonoguud ba tergenyydiigi zasabariƶa, turçatgada gargan şalgaƶa yzeke;

Toskon suurinaas kolo baigaa brigaadanuud dotoroo kɵdɵɵ bairanuudiigi beledkeke, tarilgiin tɵsɵbiigi bykeli kolkooz dotoroo todorkoilon togtookiin caana selgyylen tarilgiin pooli bykende ba kolkooziin brigaada bykende juu tarikab tyyniigi todorkoilon togtook

Kolkooznig byken ɵɵriingɵɵ brigadiiriigi medeke, brigadiir byken ɵɵriingɵɵ aarmiigi todorkoilon medekiin tula ba kynyyd peje bejiingee kɵl dooguur kudkaƶa jadaka ygei tula brigaada bykende jabaka kynii sostaaviigi todorkoilon çalgaka ba togtooko:

Jamar kɵdɵlmɵri kiigeed; kedii aƶalta ɵdɵr abka baina biib geƶe kolkooznig bykenii medekeer byteeciin ziçeete noormiin yndeseer kolkooz bykenii byteeciin noormiigi tus tustaai togtooko.

Pooli deereki dairanuud otoa tukai asuudal bol tarilgiigi emkidkeke çukala asundalnuudiin negen mɵn, Kɵdɵɵ raloonuudta baigaa otog baira ygei brijaadatai kolkooznuud bol kɵɵlmɵrideeree garka, kɵdɵlmɵridɵɵ beledkeno garka, kɵdɵlmɵridɵɵ beledkeke ba kɵdɵlmɵriɵɵ kylieeke geke mete jabadalda 4-5 çaasaa geedeg zantai baisanii faagta mɵn.

Poolinuud ba prigaadiin tasaguudiigi oskemƶelke keregiigi dyyrgeke asuudal pol tarilgada beledkeliin mɵn tuiliin çukala asuudal mɵn. Ene talaar ɵngɵrɵgçɵ ƶiliinkees orkodoo bidener bol jikekeu dabkiltataibdi. Odoo yjede 140 minga zişeetei kolkooznuud dotoroo brigaadiin tasaguud eskemƶelegdeƶe selgyylen tarika jabadal togtoogdoson baina. Ene bol kolkooznuudiin kagadaas jikenkini mɵn. Odoonii yyrge juun bainab gekede tarilgiin emkidkeliigi saiƶaruulkiin tula ene açag iusatai keregiigi byrimɵsɵn keregleke jabadal mɵn.

Gurbadaki yyrge: Kynyydiigi brigaadanuud bykende zɵbɵɵr kubaarilka. Brigaada bykenii sostaaviigi nigtaar çalgaka keregtei bɵgɵɵd jamarç „rezeerve" mɵɵciig yldeeke joso ygei ene jabadal bol negen yjede nileed olon kolkooznuud dotoroo turçagdasan aad Pooliin byke kɵdɵlmɵriiin yjede yrgeƶedee baiƶa çadaka sostaavtai yneeker yrgelƶiin brigaadiigi kangadag ygei karin tyyniigi zadagairuuldag ba sain sain kynyydni jamarç aƶal kereg ygei kɵlkidɵƶe jabadal baidalda kyrgesen Kerbee kabar boltor çadagdabalni zygeer ene kereg cadagdaka josotoi byke kolkooznuudiin adagtaa gurban kubiin kojor dotoroo brigaadiin tasaguud eskemƶelegdeke josotoi bɵgɵɵd ene tasaguud bol tasalag dasau gaƶariin kemƶeede taaruulan brigaada bykeniigi kɵdɵleçɵ ygei bata sostaavtai bolgokiin ylemƶe sain yndesen mɵn bolko şuu.

Dɵrbɵdɵki yyrge: Byteeciin noormo ba aƶaliin cegnelgiigi zɵbɵɵr togtooko. Nileed olon tooto kolkooznuudaas abtasan medeenyydees bidenii karaad yzekede tariaan aƶalda kɵdɵlmɵrilƶɵ baisan kolkoozçonii aƶal kɵdɵlmɵriin tɵlɵɵsɵ bol ene ƶilde erkebişɵ deeşee bolson baibaç bidenii sanasanda kyree ygei baina. Ene bol zarim talaas ilangujaa çireke zɵdkɵkɵ kyçɵnii ulas baisan tarilgiin tyryyçiin ɵdɵrnyydtɵ togtoogdogdoson byteeciin noorçmigi dyyrgee ygei jabadalaar tailbarilagdana. gebel zarimdaa salçaagdasan byteeciin noormiigi joson tedilgeer keregleseni yre mɵn baidag.

Byteeciin ziçeete noormo ba cegnelge bol jikenkidee byteeciin katuu togtoson noormo, ba cegnelge mɵn bolgogdodog baina jamarç ziçeete noormo bol bygedii karaalaƶa cadaka ygei. Kebtenkei tariaan negen ondoo kereg ba kebtei ygei tariaan basa negen ondoo kereg mɵn. Kebtenkei tariaaka jabadalda byteeciin bagakan noormo ɵkɵ keregteini ilebeƶe, Urgacatai tasagiin tariacokeko nege ondoo ba urgacagmtai tariaagi cokiko basa negedoo kereg mɵn. Katuu ba zɵɵ kɵrɵsɵtei gaƶariigi kagalka kemɵn kojor ondoo baina şuu. mar kɵdɵlmɵriigi byteesonii teked en aƶalta ɵdɵriigi abka uçabaisan tukaidaa kolkoozçon kenii ynekeer medeed baitulada kabar bolkoos urida ertede byke ɵɵrɵ baidalnuudkolkooz byken tus tustaa kadaa abka josotoi. Kolkooz byke dotoroo byteeciin ede noormodiigi kolkooziin pravlieeni brigadiirnuud. byke kolkooz idebkitentei kamta kelceke gtai ba kolkoozçonii bygecuglaan deere kelcebel byrisbaigaa.

VI Gol çukala zyil tarilgiin sain çana

Mɵnɵɵ ƶiliin niuurta tariigiin tɵsɵb ba kolkooz tariaaçanii seegterte ɵkɵ tarilgiin daabari bol ɵngɵrɵgçɵ ƶilnyydte tarigdasan talmain kemees kalika ygei, Enyyn deerees kamag byke ankaral bol t a r l g i i n ç a n a r t a kanduulagdaka josotoi

Çukala sain faagta juun bainab genede kolkooznuud dotoroo namariin paar bol ɵngɵrɵgçɵ ƶiliin kies 7 milijoon gaa kagalagdasan baina Tyynes gadtraagtarnuud nileed olon bo

Tarilgiin çanariin gol erelten bol jɵrɵnkiidɵɵ ilerkei. Ene negende, kolkoozuud dotoroo gujaa tariaan aƶaltai rajoonuu kolkooznuud dotoroo tarilgiin zorligi enyynees caaşani byri onidkoko jabadaliigi tuilka, koto, ene ƶilde gyikeneer kag

34 onii kabariin tarilgiin kampaani tukai

kom nөkөr Ja. A. JAAKOVLIVIIN kiisen iledkelees

ıda ecesiin cokico kiikiin barlin byke kagalgiigi gantomo plyygeer kagalka. Gunl, togtoogdoson tarika noo-kinamzalan josotoi ceber agdasan yriseer tarilga kiike. ıəki, өbesөөr buzarlasan oroo daanii byke-tarilgiigi өbesiite. Ene byke kemzee jabuudiigi jikenki kolkooznuud ;adaka baina.

ln tarilgiin taliigi barigça l bata kerem bol odoo daba-ı. Taanar medene bezete, tarilgiin aşag tusa tukai liigi" dagagçad bol Uraal Şaadrinii turçalgiin staanca obaisan bөgөөd ene staanca oroin tarilgiin aşag tusligi len karuulkiin tulada turça-gesөn medeenyydiigi kede zilnyydte zoriuuta daraza

ordoki yyrge, bol kabariin gi gancakan tomo plyygeer a. Manai tariaanii gazar bol n buzarlangi bөgөөd arga ereg bolkodo zasagiin gaza-iskai zөbşөөliin yndeseer ka-kagalgada byyker plyygiigi lze bolko baina. Bideneer bol kabariin tarilgiigi kaa gazaraa gөnzөgөigeer kagalka jabagaliigi gurimçalkabdi.

Gurbadaki yyrge bol tarilgiigi ynekeer ilgagdasan ba ynekeer ceberlegdesen yriseer kangaka Sain soortiin yrisenii rezeerve nөөcө bol ene zilde өrgөdkөgdөnө. Gebөç ene kereg bol eşөө baga. Yrisenii tariaanii urgacatai bodoto kereg deereni şalgaza yzeke zailaşa ygei.

Dөrbөdөki yyrge bol oroosoto tariaanii. өbөsөөr buzaruulsan byke tarilgiin өbesiigi tyyke.

Erkim cyylde **pooli deereni kөdөlmөriiin çanariigi şalgaka tukai zorilgo** mөn baina. Ene kereg bol kolkoozçonii өөsөdiin yyskelgeer bii bolson kereg mөn bөdөөd ene zilde niitiin çanartai bolzo өrgөdөsөn.

Jөrөnkii yyrge jamar bainab gekede byke M T S nyyd ba kolkooznuud dotoriin kөdөө azaliin kөdөlmөriin çanariigi deeşelyylke jabadaliigi kangaka, kabariin cagta gazariin eldyyriigi saizaruulka, enyynii yreer oroosoto tariaanii urgaciigi goritoigoor deeşelyylke jabadaliigi beledkeke ba tyynii bodoto deereni kangaka kereg mөn azai.

Gazar tariaalanii oorganuudiin kөdөlmөri saizaruulka tukai.

ıldken baiguulka kөdөlmөilas teriin udaridalgiin kemrter deeşelyyike yyrge bol tariaalanii oorganuudiin gol ıl baina. Odoo yjede ene bodoto deere jun muugaar ylegdene.

ılin syymzelel, ulas teriin ydiin kөdөlmөri, namiin kөdөө azakuin keltesiin yzyylsen tusalamza ba ga laalanii arkomaadiin zygees kemzeenyyd deerees 1933 MTS ba gazar tariaalanii uudiin emkidken baiguulka өөri deere oloson tere saiza al ton baga baina.

933 onii namar Odeeso mo gen şine MTS te jabasan bai Moziin traagtor ba moziin tariaalanii keltes kojoroos MTS te jamar biçelgenyyd juumaab geze şalgasan bi. TS te ton şine zasabari kegyi traagtornuudiin baikaagtor zasaka tukai jөrөnkii l cirkuliaar biçelge jiresen , basa MTS-iin negeç molo-ygei baikadani tariaa cokisa ar tukai biçelge jiresen bai ne bol bodoto kөtөlbөri jaı ba keregee çudalan yzekiin kooson jөrөnkii zaaiba-olon tooto zakiralta egөdөg amiin TK-iin kuralda zoriuulsan teezes dotor baisani ton todokon yliger bolno. Ene bol alban koirog kooson biçelge kөtөlbөri ba azakuin doodo şatanuud teiçe sanalaa tabidaggyi kereg bejeree bolno.

Enyyn mete tuiliin jike dutagdanuud moziin oorganuutda bai kaas baitugai gazar tariaalanii orkomadiin aparaad dotorç baidag geze ceke keleke josotoi bainab. Zasabari erkilke zakirgaan keregee saizaruulkiin tula tere mozodo tiime juuma kiike, tere zavoodto tiime juuma byteeke josotoi baina geze kelekiin oromdo jөrөnkii kemzeenyyd tukai jөrөnkii cirkuliaar beledkeed өdөr byri minii bogoso alkadag jum.

1934 ondo kөdөө azakuin bykii kөdөlmөri ba nen tyryyşiin yjede kabariin tarilga erçemteigeer jabuulkiin tuiliin çukala yyrge bol emkidken baiguulka kөdөlmөriigi saizaruulka, abaraadiin kөdөlmөri saizaruulka yyrge mөnөө baina geeçe. Jөrөnkii kooson kөtөlbөriөөs bodoto kөtөlbөride orokiin, keregiingee teeknike ba narin zyiloyy diigi şudalaka ba medeke, yiledberi (ceeke, uçaastka, yiledberi, kolkooz, somon, MTS, sovtdoor g m) ba zakiragaagiin doodo şatanuud tai kaluun kelkiee baiguulka deere duldiidasan operatiivno şiidkeberide ynkeeree orokiin tula orol doko kereg bol gol şaantagani baina geeçe.

Kojordoki namiinç ba soveediinç şugamaar daalgasan kөdөlmөriigi kariuusalgiigi kariuucalgata kөtөl bөriçөdөөs niuriin erilge kiike ja buulgiigi çangadkaka, kөdөlmөriөө tөrөl tөrөlөөrөni ilgabarilan zakiraka ba koriuucaka ezegyi ja badalnuudiigi usadkaka, onco zakirgaagi çangaar tabika.

Gurbadaki—nam ba zasagiin gazariin zakiraltanuudiigi dyyrgelte bolgoko kereg ton nariaar dandaa şalgaza baikaar tabika. Dyyrgelte şalgaka keregiigi emki, zurgaan, yiledberiiin kөtөlbөrilөgçө bejeeree jabuulka josotoi, basa dyyrgelte şalgaka jabadal soveed ba namiin discepliine ulam bekizyylke josotoi. (Namiin XVII kuralda zoriuulsan namiin TK iin teezes).

VIII MTSiin kolkooznuudtai batalaka kelcee tukai

Mөnөө ziliin kabariin tarilgada MTS 45 milljoon gaa ylyy jikiigi tarika baikadani, MTSiin kolkoozuudtai batalaka kelcee bol MTSiin kөdөlmөri saizaruulka, MTS ba kolkoozuudiin azakuin kөdөlmөridө disceplilne nebteryylke, kөdөө azakiin kөdөlmөriin çanar deere dyylke ede keregyydte tuiliin çukala zebseg bolzo baina.

Өngөrөgçө zil MTS, kolkoozuudiin kooromdoki kelcee diilenkidee tuiliin salanaar, kogooson joson barimdalan batalalsasan baigaa.

Basa kelecenii udka ba kolkoozuudtai toocoo kiike zyilnyydee MTSiin darui oilgoogyi ba kudkaliaa olonto gargasan deerees kelcee batalza baika yjide olon endyynyyd garsan baigaa.

Mөnөө yjede neleed diilenki MTS ba kolkoozuudiin pravleeninuud kelceeniigee josoor kooromdoo toocoogoo kiike dөrөşөltөi boloo.

Ene kelcee batalaka jabuulga bol kabariin tarilgiin kampaaniiin tөsөb bejelyylke keregte tuiliin çukala negen kyşyyrge bolzo ekiin tula ba ene keregiigi bodotooroni zөbөөr tabiza çadakiin tula bykii arga çadal niuuı deere baina.

Tiimees, kelceenyydee cag bolzortoni batalaka, direegter ba ulas teriin keltesiin naçaaliniguud apta raadiingaa jөriin alba kaaçaa ene keregiigi naidan daalgaza ugabolkogyigi sakika, ene kelcee ynekeeree kolkooz bykentei ami amiarandani batalagdasan ba MTSiin kiike kөdөlmөriigi naribçalan nereleze tooloson baika, basa kelceenii zyilnyydte traagtar morin kojoriin kamta kөdөlmөrilөkө talaar naribçalan nereleze tooloson ujalga kolkooziin zygees nege dor orolcoson baika, kolkooziinç ba MTSiin zygees kelceeniigee josoor gyicedkeke ujalganuudaa jabuud şalgaka keregiigi bodotooroni kelcee dotoroo oruulka zergenyyd tukai asuudal baina.

Ene asuudal bol bykii tarilgiin kampaaniiin asuudalnuudiin emkidken baiguulka jabuulgiin tuiliin jike negen asuudal bolko geze çangaar oindoo kaduuka keregtei şuu.

MTSiin bykii şugamaar maartiin ecesees kozom bişe kelceenyyd cөm batalagdasan baikiin tula boşuukan ene keregtee oroko josotoi.

IX Mөnөө olood baisan amzaltanuud bol gancal ekin, gancal anka alkanuud

Bidenii ene zilde oloson tere amzaltanuud ba dabasan tere ilaltanuud bol bygedeeree miin ton anka alkamuud baina. Kerbee bykii deereni abça karabal, aguu jike çadaltai zebseg—MTS iin kyceer өөriingөө kөdөlmөri emkidken baiguulza baigaa, niitiin tomo azakui bolko kolkooznuudta baisan arga çadal bol ed kogşoloo bodotooroni өrgөdkөkiin tula basal ton baakanaar kereglegdene. Bodotooroni keregee emkidkeed mingaar tooloko bolko josotoibi, gazar iigi kudaldaza abadag bөgөөd bolkoç bainabdi.

Feermenyydteç basa ene zyil kabaatai bolno. 1933 on bol feermenyydiigi keneeç medemeer bekizyylsen, maliin toogiin ba ed tavaar gargaka kemzeegiin talaar basa malaas garka zyiliinç talaar nileed urgasan on baigaa, zygeer kөdөlmөrilsөnii yri deereeseni nege jөriin feermiigi erkim feermenyydiin egesөn yritei cacuulza yzekedee tomo azakui aşag basal tuiliin bagaar abtadag baina şuu geze dakin medegdeke jum.

Iime kadani 1933 ondo olson amzaltanuudaaraa samaaraad baiza ogto çadakagyi bolnobdi. Iime kadani amzalta oloson teryynee bejeeree saişaan magtaza baika yndese bidende ogto baikagyi bolno. Byteedgdeze çadaka zergedeni tulaca kiike ba mөnөө byteegeed baisan kojoriigi cacuulbal ton baga kiigdenkei baina Kojorlozo kagalka kөdөlmөri ba tariaa tuşaalga kojoriigi dyyrgesenii syyleer nileed olon kolkooznuudta uçarasan nege josonii amaraltiigi darui tyrgөn boliuulza, negeç өdөr geengyi kabariin tarilgiin kampaani emkidkeke keregtee darui tyrgөn oroko josotoi. Ene keregtee orokodoo 1934 onii kabariin tarilgiin kampaaniiin gol yyrge—urgaciigi jikedkeke, kөdөө azakuin bykii kөbөlmөriiin çanariigi deeredkeke—bol kerbee MTS, sovkooz ba kolkooznuud dotoriin emkidken baiguulka bodoto kөdөlmөri saizaruulagdasan baibal, zaatagyi bejelyylegdeke josotoi, bejelyylegdekeç baina.

Dneepropetrovskiin kolkooznuudiin tөlөөlөgçөdtө kandaza keleke dee nөk Staalin bol enyyn tukai ton sainaar kelsen:

„10-12 kilograamç azalta өdertө kyrtebel eşөө baga. Byri jike keregtei. Tiin kөrbөө kolkoozçon bol kolkoozto ynen sedkeleeree kөdөlmөrilbөl nileed jike ilyy bii bolko baina. Mөnөө juu byteegeed baisan ede bol ekin anka tyryyçiin alkamuud mөn bolno. Bygedeeree çanga çadaltai suukiin tula byri jikeer byteekeer orol doko. Çanga çadaltai aza baidalda kereglegdeke juma mөnөө bultadaa bii baina. Kolkoozuudta sain sain gazarnuud bөgөөd kulaaguudiin sanaandaa orkoor bişe tiime jike bii baina.

Mөnөөmnai keseg keseg byken enyynii tөlөө keden zilde mөngө cuugluulza suudag uridanii cag bişe baina şuu. Mөnөө gazar geiçemnai kolkoozto yje nasaarani bekizyylen өgtөsөn, arad zonii ba niitiin medelde baika geiçe. Taanar gancakan kөdөlmөri kiize gazartaa өөsөdiingөө azalaar өtөgzyylegtii, gazartatanai dutuu juma baika ygei kolkooznuudta tyynees gadna traagtarnuud, kөdөө azaliin maşiinanuud bii bөgөөd, kulaaguud ba pomeeşçeguudiin ba pomeeşçeguudiin sanaan zyynde orkoor beze, jikeer bii kajamdaa. Tanda traagtar ba maşiinanuud nlam byri jike bolzo baika bolno Ecesee kolkooznuud bol өөsөdiingө kөdөlmөriçөn tariaaçanii zasagtai bөgөөd tereni tariaaçanda ali bykii zebsegyydeer ali bykii kemzeegeer tusaldag baina. Tariaaçan arad bol tedeniigi tusalza bujuu demgeerze өgçө baisan өөsөdiingөө soveed zasagtai bişe ondoo gөrөn beledkel deere ygei baina. Kolkoozdo kamtarsan azalçan tariaaçanda sain sain gazar өgөdөg tedende maşiina traagtar өgөdөg tedeniigi darlagçad ba mөlzөgçөdөөs kamagaaldag tiime zasag gancakan manai orondo baina şuu. Enyygeer bolkodoo, çanga çadaltai suukiin tula kolkooznuudta keregtei juma gyiced bii baina şuu. Tedende ganca iime juma eşөө keregtei baina gebel: kolkooztoo ynen sedkeleeree sainaar kөdөlzө ba kolzooziin zөөriigi gamnaka. Kerbee bykii kolkoozçon, gancakan olonkini bişe bygedeeree ynen sedkeleeree sain kөdөlmөrilөөg kolkooznuud bol produugtaar del berke bolno teden bol bykii zөөrieer bajazaka bolko bөgөөd manai oron bol delekei deere ton bajan oron bolko bolno.

Kөdөө dereebnede ed baraa jikeer abaaçaka tukai keleke juuma bol enyyn tukai zasagiin gazar ba nam bol oroldoko baina. Enyyn tukai taanar sanaagaa zoboko ygeidetnei bolno".

Odoo kabariin tarilgiin kampaanida şine şine ilaltanuudta kyrkezam ileken. Manai yyrge jamar bal kab gekede odoo kabariin tarilgiin kampaanida byke kolkooznuud, byke kolkoozçon byke MTS ba sovkooznuud bol kөdөlmөriçөn tariaaçanii gөn udaridagça, manai ulasiigi şinedken baiguulagça, angi ygөi socialiis bөlgөi iigi baiguulza baisan aguu jike baiguulagça ba byke delekein prolitaarnarlin udaridagça nөk. Staalinii eresen ereltiin josoor kөdөlmөrilөkө josotoi! (Nregicө aliga tışalga).

---

eninii meriiceegi Leenincelen emkidkeke

D m Abaşiin

nin bol socialiis meriiceegi kegçe bejeeree mөn baisan. n bol kaaral Maarksiin kubiı mөn çanartai teooriigi mөtөlbөri bolgon abça, keden d ziliin turça dotor proletaakubiskaliin damzag ygei ilaoinoos eceltegyi temeceser ji1917 ondo manai Oros oronuu jike Ogtaabriiin kubiska al dyle badargaza byrziiligraadiin kubiskaliigi ecesteni ae prolitaariin socialiis kubis lize, prolitaariin digtatuuriigi oson azai. prolitaariiin digtagi togtooko geze amaaraa keele ganca beleken şuu. Leeol kubiskaliin ali bykii jaadaa gancala teg temen pro azaliin ilagdasagyi kyçe ça cag bykendee naidada g bai al. Eneen deerees Leenin ezee cagaas cag bykende on tootoi kedelmeriçөn ankamta orşozo, kamta temecekamta ilaza, kamtaaraa proliin digtatuuriigi Oros orondo ılza çadasan.

nin bol aguu jike kyçetei kegçe baisani kendeç ilerkei ed, prolitaariin kubiskal ilaad ed zasagiigi togtoogood baijede 1918 ondo „socialiis mөjaaza emkidkekeb" gesen ngөө derterte keleseni „socia asag tөbiigi ezeleed baikada manai zorilgo bol socialiis lcөө emkidkeke" gesen.

eninii keleseni bol socialiis cөө bөgөөd, uçar juub zebel aliizmiin cag yjede zuunii jisen kubi azalçan arad tөmөyçe çadal ba arad niitiin eris inyyd bol duuldaza ygei zersoor dooro daragdaza bodo riicөө gedeg finaansiin arga soligdozo baisan azai. yn deere socialiis meriicөө keke gese Leeninii uul surol tuiliin jike udka çanargaal bolko.

Basa, meriicөө bol milijoone tooto azalçan aradiin egeel jiki idebki kyçenii yndeseer baiguulatiin komuniis josonii arga meeted mөn „geze Leenin kelsen baina.

Leeninii ene zaabri zokiool nam bol odoo Leenin ygeigeer Leeninii komuniis Bolşoviig nam tereenii aguu jike kөdөlmөriçөn angida inag bolko udaridagça nөk. Staalinii kөtөlbөriөөr tebker arban zilde socialiizma baiguulkiin tөlөө temeceze jiresenii socialiis mөriicөө bol ynekeereele „baiguulaltiin komuniis josonii arga mөn" geze bodotojoo todorson baina.

Eneenii zailşa ygei gerçeni, soveed Socialiis Kolbooto Respyybligyydiin kөdөlmөriçөn angi byke delekein baildaada onco udkatai negedygeer tabanziliin tөsөbiigi dөrbөn zilde amzaltatai dyyrgeed, tөsөbtө kojorduugaar tabanziliin byri jike programiigi ulam byri amzaltatai ba kubiskaliin abijaastaigaar dyrgeze baigaa kereg bolno.

Negedyygeer tabanziliin tөsөbiin gyicedkelnyyd tukai 1933 onii janvaari sarada bolson BK (b) N-iin TK ba TKK-iin pleenyin deere nөk. Staalin kelseni- Ede tyyketei (negedyygeer tabanziliin tөsөbiin erçemtei gyicedkesenii- D A) ilaltiigi bidenii gyicedkeliigi kangasan gol kyçinyyd kaanab„ geze asuudal tabiaad kariuucakani „kamagiin tyryyn ene bolbol, socialiis mөriicөө ba udaarnigçalgiigi delgeryylen debzyylke jabadalda inzineer teeknigiin kөdөlmөriçөdiingөө kamta aguu jikeken erçim gargasan keden olon milijoon kөdөlmөriçөn ba kolkoozçonii idebki keçeel ba ami bejedee kaira gamgyi çin zorig zydkemze ba yyskel azai. Eneen ygeigeer urisezeg baikagyi josotoi gesөn baina.

Ken be gekede Leenin ba tereenii bolşoviig nam kөdөlmөriçөn angi ba zaraca jaduu kөdөlmөriçөn tariaaçanii „idebki keçeel ba çin zorig zydkemze bolon yyskelde" tyşisen baina tariaaçan ba kөdөlmөriçөn angi dotor emkidken baiguulaltiin talaan jikeken bөgөөd, ene talaan bol odoo sajakan өөriingөө medeze, sereze, yyskeliin, jikeken azal kөdөlmөride tatagdaza, socialiis bөlgөmiigi baiguulkajaa өөrөө zabdaza ekileze baina" geze Leenin 1918 ondo kelsen.

Syylçiin arban ziliin dotor manai ulas orondo bolson jikeken debzeltiigi medereze, socialiis bөlgөmiigi baiguulkiin tөlөө ulam byri erçemteigeer temecekiigi manai nam ermelzeze baina. Azaliigi emkidkeke, azayiledberiiin şine zakil zuramiigi baiguulza kojorduugaar tabanziliin aguu jikeken programiigi bodoto kereg deere bejelyylze baigaa ene manai cag yjede socialiis mөriceenii kөdөlgөө oroilon udaridakani kamagaas çukala yyrge mөn.

Leeniuii namiin kөtөlbөri dooro jabaza, Leeninii socialiis mөriicөө zөbөөr emkidkeze, tereniigi udaridaza çadasan deerees manai ulasiin nelieed olon mozo kizaar ba respyyligyyd, indyysteriin gigaanta baiguulaltanuud, sovkooz ba kolkooznuud bol socialiis baiguulaltiin koinoos temeceke temeceldee aikabtar jikenyyd amzaltanuudiigi dabasan kereg baina. Kaanta zasagiin yjede daragdan, azakuin ba sojol bobosoroliin talaar koino geegdesen yndesenii tataariin Respyyblig, Moskvaagiin mozo, Baruun—Sibiir g. m.

Mөn manai Buriaad—Mongoliin Respyyblig bol yndesenii tukai Leeninii bodolgiigi amazaltatai gyicedkesenii açaar arban ziliin turça dotor jikeken ilaltanuudiigi dabasan keregyyd kadaa kөdөlmөriçөn aradiin çin zorig zydkemze ba yyskelgiin aça mөn.

Socialiis mөriicөө tukai Leeninii zakiaa ba zaabariigi caaşani bejelyylke bidenii zorilgo bol, socialiis mөriicөө ulam byri erçemteigeer kooson ygeer bişe bodoto kereg deere emkidkeze, Z-S iin Kizaar ba manai Buriaad—Mongol moziin amagalan bişe baidalaa 1934 onii tyryyçiin kagas zilde usadkaka, byke azal kөdөlmөridөө amazaltanuudiigi dabaka keregtei baina.

Kizaariin namiin 2 konfereence bol **kabariin tarilgiigi kurdabçalaar engөrgөkiin ba kөdөө azakuigi debzyylke. t .s zorilgonuudiigi 1934 ondo bolşoviig josoor şiidkekiin tөlөө soveed Aaziiin mozo ba kizaarnuudiigi, Baruun Sibiir, Kazagstaan, Uraal, Alas—Dorono Kizaar ba Jakuud ulasuudiigi socialiis mericөөdө urika"** gesen ulas teriin ba azakuin çanartai togtoomziigi batalan abasan baina.

Manai Buriaad—Mongoi ulas bol kizaariin namiin kojorduugaar konfereence ba moziin namiin arbadugaar konfereenciin çukala togtooliigi bejelyylze, deere durasagdasan mozo ba kizaarnuudtai mөriicөө jabuulza oiriin keden ziluyydiin turşa dotor Soveed kolbootiin tyryy respyyblig mozo ba kizaarnuudiin negen bolko josotoi gesen nөk. Raazymoviin zaabariigi erkebşe dyyrgelte bolgokiin koinoos temeceke temecel mөn bolno. Kizaariin 2 konfereenciin tabisan keden tyryy mozo ba kizaarnuudtai mөriicөkө geseni genetiin demii kereg jaab ç bişe. **Social is mөriicөө bol: erkinyydiigi kycekiin tula koz md gçodtoo tusa a, niitiin debzel dabakajaa oroldo ge ne."** geze nөk. Staalinaas kelesenii gol kөtөlbөri bolgozo, Kizaar dotoroo tokiooldoson amagalan bişe baidaliigi tyryyn jabasan erkim nyydiin tusataigaar bogonikon bol zor dotoroo usadkaka gesen udkatai jabadal mөn azai.

Manai namemki bol ene jikeken yyrgiigi nөk. **Raazymoviin** şalgarsan bata kөdөlbөri dooro jabaza erçemtei dyyrgeseneer byke kizaar aar Soveed kolbootiin erkimnyyd iin negen bolzo çadakabdi gekede jamar sezig baika bolee.

Jөrө, socialiis mөriicөө emkidkekedee ganca mozo kizaariin koorondo erkilegdeed dyyrke kereg jaabaç bişe ynen bodoto mөriicөө azayiledberi, brigaada, tasaguud, somon, toskon, suuri, kolkooznuud koorondo ba brigaada dotoroo tuskai udaarniguudiin koorondo bөgөөd, ton nariaar togtoogdoson bojuu өөsөdiin batalaza abasan todorkoi zylnyydiigi karaa bolgozo mөriicөkө josotoi.

Enyynde Leeninii „Mөriicөө jaaza emkidkekeb" gesen debterees gancakan zyil abça karakada, kelekeni „Ygeitei jaduu bөliin kyygediigi şil syygeer jaaza zөbөөr kangakiin tөlөө" gesen egeel iime asuudalnuudaar mөriicөө emkidkeke josotoi geze kelesen baina.

Odoo manai baidal deere mөriicөө zөbөөr emkidkeke jabadal bol udaridalgiin kyçe kergelne. Erkim sain udaarniguud bol mөricөө emkidkegçed baika josotoi. Zarim nelieed kolkooz, azayiledberiiin oronguuta mөriicөөgi gancala caarsan deere jabuulza, ynen ee joso bolgon batalsan socialiis mөriicөөnii doogvornuudç dyyrgelte bolgogdokogyi, negeç udaarniggyi iime suudag azai.

Uçar iime bolkolo socialiis mөriicөө өdөr byriingee azayiledberiiin baiguulaltiin komuniis josonii arga meeted bolgozo çadaagyi bainabdi.

Respyyblig dotoroo socialiis mөriicөөnii jikeken kөdөlgөөn kiize, kabariin tarilgada beledkekesain çanartai yres 100% beledkeke, traagtar ba kөd. azaliingaa maşiinigi erkim sainaar zasaka, moridoo beledkeke g.m. asuudalnuudaar mөriicөө jabuulza baika josotoi bolbo. Aimaguud, kolkooznuud, somsoveed, namiin yyrnyyd bol yker ygei kolkoozçondo 1934 on dotor yker ba zize mal erkebişe olgokiin tөlөө temeceke keregtei. Kolkoozçon aradiin aza baidaliigi saizaruulka niitiin kooliin gazar (Stoloovo) togtooko, ideke kooloo amtatai sainaar beledkeke, kolkooz çorii ger bairiigi dulaan ba ceber ariuun bailgaka, sain baani barika, kyygediin jaasli erkim sainaar togtoon tereende өdөr byndee sanaagaa tabika g.m. asuudalnuudaar mөriicөkө josotoi. Niitiin zөөridө sain sedkeleer kandaka, maşiina ba busaç azakuin zebseqiigi erkim sainaar karaza, ceber sakan baikiin tөlөө mөriicөө jabuulka keregtei. Socialiis mөriicөөnii erçimtei jabaka delgerkiin tyryyciin erke baidal bol kiisen byteesen azal kөdөlmөriingөө kemzee zergiigi ba çanar tediigi narinaar şalgan toocozo baika josotoi azai. „Socialiizm bol toocoo ba kimalta mөn" gesen Leeninii surgaaliigi kaluun kөtөlbөri bolgon niitiin toocoo ba kinaltiigi eris çangaar tabiza udaarniguudiiu kyçeer byteegdesen juumiigi zolbinor, zalkuunuud çuca kөkөgçөdtө idyylkegyin koinoos dain sonoskoko keregtei.

Udaarniguud bol erkim kynyyd mөn bөgөөd, namemki ba kolkooznuud udaarniguudta erkim sanaagaa tabika josotoi baina. Udaarniguud bol erkim sainaar ideke, erkimeer өmөskө dyyren erketei. Udaarniguudiigi ulas teriin talaar kymyyzyylke tuiliin çukala kereg mөn.

Manai kizaariigi kozomdoson ba amagalan bişe baidalaas darui gargakiin tөlөө bolşoviigiin mөn çanartai kolkooziin ba çanga çadaltai kolkoozçonii tөlөө nөk. **Raazymov** udaridagçatai Leeninii socialiis mөriicөө egeel өrgөnөөr byke tasaguudta jabuulza soveed kolbootiin mal azaltai tomokon bөgөөd tyryy respyyblig zailaşagyi bolkobdi.

Leenin--redaagtor ba namiin kebleliin emkidkegçe

V. I. Leenin qol bol bolşoviigiin keblel sonindo ton likeer sanalaa tabidag baisan bəgəəd sonin brçegiigi kezee bykenee ton kurca, ton kyçetei zebseg mən geze karadag san

Leeninii redaagtar taliigi bidener yzekedee kyre kyreseer Leniniigi jəriin redeegtar meteer karaza bol kogyi bəgəəd Leenin bol namiin redaagtar, redaagtar komuniist baisan baina Leenin bol tasbyri ygyylel tusbyri yge tasbyri biçegte komunjis udka uruulza keblel soniniigi komuniizmiin tələə temecyylke zebseg bolgokiigi oroldozoson.

Leenin bol əərlin redaagtar zurnaliizta kədəlmərigi kaan zasagiin katuu çanga ceuzyyriin orgılama buçalama yjede ekilsen bəgəəd tere yjede komuniis udkatai yzel surtal nebteryylze nam be kədəlmərçənii emkide turalaka gekedee gancakan niuuca kaaltatai kebleleer jabuulkaak bişe argagyi baisan.

Orosiin sociaal demokraaduudiin keblel sonin bol anka tus zizig kuudasadaas ekilsen baika bəgəəd V. Iilijiiç bol namiin jərənkii negedkegdesen kebleltei bolkiin tələə temecedeg baisan ba sonin biçed bol **kamtiin surtal nebtergegçe kamtiin agitaatar ba emkidkegçe** bol byke orosiin sonin brçeg baiguulka keregte baina geze kelezen baina.

Iime bolkodoo sonin brçeg bol namiin emkiigi negedken boizornulkiin keregte tuiliin çukala oron bolzo egesən ba Leeninç bol soniin brçegiigi tiime zebçeg bolgokiln tulada oroldodog baisanba Leenineer udaridagdaza baisani «Tiskre» sonin bol namiin kojordoki tyykete kuraliigi udaridan taraçan baina Leenin bol „ Iiskre „soninii redaagcada kədəlmərilezə kamta 52 dugaar gargasan ləgəəd uul redeegcaga mençeviigyydiin aoliintarnkada dureki redaagcaas garaçan baina daika josotoi gedegsen Kebli sonin bol namiiin lmki aa kədəlmərçən niitetei ton bcki aaricbatai baika josototoi ba tedeneerees çag aykenee abza, tedenii saual aodoliidi kuriaan aaça çadaka namiin emkiin ba olon njitiigi pudergan paigaa asnudulnndta kariuu əgçə çadaka. josoti Sonin ajçeg bol namiin emki ba kədəlmərizon nii tiigi naniin tuskai onso loozong iigi toorinulon negedkeke ba aykii uraskal asuudaluu diigi mark siizmiin tcoriin yndeseer gereltyy len toliloko josolor geze zaadas aaisan. kilin caana keblegdedeg

Leenin aol " Iiskre „ geze soninii dygeer daarta ugpuunaas ekiueke gesen garçagtai brçeg gorormanai sanakada bidenii kykeze aykii etki aoizo aoizoruulka aa tyneə da kegzyylkiin ekin, anka tyryyçiin alk am

1905 ondo bolşoviiguudiin „Vperiood“ geze sonin keblegdedeg bolkodo mən V.J. kədəlmərilesən bəgəəd III dugaar namiin kuraliin togtooloor „Vperiood“sonin „Prolitaari“geze neretei bolkodoni V.J. Leeniin gagsaaraa redaagtor bolson baina. 1905 ondo keblegdedeg bolson „Şine baidal„ geze anka tyryyşiin neemcl sonindo Leenin orolsozo bicedeg baisan ba tyyn i syyleer 1906 ondo keblegdedeg bolson „Dolgin„ geze soninii redaagtorni Leenin baiçan juni.

(oroldo 25 dugaar garsan)

1910 ondo namiin TK pleenym bol fraagcanuudiin niuuca sonin biçegyydiigi kaagaad „sociaal demokraad„ soniniigi niite namiin oorgon bolgoko geze togtookodoni Leenin uul redaagcada crozo kydelesen bədəəd ekin udaa men çeviiguugaar cug kədələzə baisanaa, 1912 onii pariizisk konferenciin syyleer „Saciaal demokraad„ sonin bygedeeree bolşoviigiin bolood, 1917 on kyrter ərgəlzəlsən baina. Ene 1912 ondo „Praavda“ sonion baiguulagdaza tyryyşiin dugaar main 5 da garasan baina.

V.I. Leeninii sonini bçegiin froonto deere kydelseniigi ene tediigeer kizaarlakaar bişe too tomşogyi olon bəgəəd bygediigi ene biçegte uruulza baragdaka ygei tula ene tediigeer kemneje.

Leenin bol əəriigəə redaagtar kədəlməriigi jabuulkadaa—tuskai zyiliigi sungan oloko, tyynee saitar bolbosoruulan zokiooko, biçegiin keleer nairuulka ene gurbiigi ton çukala bolgodog baisan baina. sonin biçegte biçeze ekilkiin urida jamar zyil abka josotoib geze nilieed bodood, ulas təriin talaar ton jike udkatai, cag yjedetaaraka, jaakaargaygi eriltetei zyeliigi sungun abadag baisan baina.

V.J. Leenin bol sonin biçegiiu janza tukai nileed sanalaa tabidag baisan bəgəəd sonin biçegiig sain, sonirkoltoi bolgoko tuka kezeede temecedeg baisan baina

Kuuçan zyilde ulas təriin agiitaaca—ulas təriin dəmii şuujaada kemzeegyi jikeer sanalaa tabigdana. Ton baga suuri nutagiin şine baiguulalta, tyynii faagtanuudta tabigdana.

Kapitaaliin arluun erkiigi olguulka gesen Aangli—Japoonii dobtolgo, Germaaniin uridaas şydee kabiran baigaa ameerigiin miliaar dicernuudiin tukai ba byrzyineriin bogool menşeviigyydiin zigçyyritei pradaatelkıvo g.m. bygededd el, olonor oilgogdoson, ton prostoi zyilnyydiigi 200-400 mər bicekiin orondo jyynde 20-10 mər biçeze bolkogyib? Edenii tusayri şine paagtanuudiin tukai keleke josotoi, zygeer tuskai biçed zokiookiin, ba medeeze zyiliigi dabtasanii kereg ygei, karin tyyniigi kediiken mərəər „telegraamiin josoor“ ene kuuşan. il cegnegdesen bodotgiin şine aaşiidi mnudkan şyymzeleke josotoi.„

Ekonoomig tukai jikeer biçeke josotoi. Zygeer ekonoomigiigi tabikadaa jərənkii zəbləən biçe, erdemtenii sinzelel, inteligeentenyyniin təsəb g.m. kerng ygei demiirel bolgoko ygei josotoi. Ekonoomig bol ynekeer baiguulagdaza bykii şine baidaliin baiguulaltiin faatanuudiigi narin nigtaar şalgaka ba yzeke zergeer keregtei baina. Olon niitiigi bodotojoo baiguulagdaza bykii amidaliin onco todorkoi barimta ba zişeete zylnyydeer bolbosoruulka jabadal ton baga bəgəəd ene bol şonin biçegiin gol yyrge mən geze kelsene baika juma.

„Ulas təriin gojo ygiigi ba gaar, inteligeencenyydiin kooson bodol bagaar biçeze bodoto baidalda byteelceke kədəlməriçən niitiin əəriingəə kədəlməridə bodoto baiguulza baisan zyildeni jikeer sanalaa tabika. Uni şine baiguulaltiin kerzerge komuniis bolkiigi şalgaka keregte jikeer sanalaa tabika.“ (Leenin)

Leenin bol sonin biçegiigi jyyç onçolon kelekegyi „jərənkii“ bişe ynekeer operatiiv bolkiin tələə oroldodog baisan baina. Leenin bol bolşoviig soniniigi opiratiiv josonii biçiikan teeknig zyil bişe karin ton tyynii ulas təriin çanar mən. Operatiiv josoni bol tyynii socialiis baiguulaltiin tus byri şine ergice deere bolşoviigoor, şineer kədəlmərilezə çadaka ba tyynii kyseliigi todorkoilozo əgənə geze kelegdesen.

Deere dursagdasan Leeninii zaabarinuud bol ton çukala bəgəəd sonin biçegyyd ba tyynde kədəlmərilezə baisan kədəlməriçediin ədər bykenii azaliin prograama bolzo əkə josotoi.

Manai bodoto baidalaas mede kede Leninees əgtəcen deereki zyilyydiigi gyiced bejelyylze çadadag ygei bainabdi. Bidener tusnegen zyiliigi biçekedee aikabtar urtaar biçeed onco todorkoi bişe „jərənkii„ delekein masştaabtai bolgodog bainabdi. Enyyn deerees manai soninii operatiiv joso aldagdana. Basa manai sonindo tuskai zyiliigi biçekedee tusbyri yge, tusbyri ygyylelde komuniis udka uruulka jabadal zarimdaa gyicedkeze çadagdadag ygei.

Tiime tula sonin biçegte kədəlmərilezə bykii kədəlmərçəd prolitaariin sonin biçeg tukai maarks-Leeninii gyn ukaagiigi saitar yzeke maşa çukala baina.

B.V-iin

Zəbtəsən komuniistanuudiigi kinaltaas tabiuulkiin tələə temeceke nege ədər

Pariiza. 17(T). Leipcigiin proceesdo zəbtəzə garsan komuniistanuud Dimiitrov, Toorglir Popoov ba Taaniv gegçediigi kinaltaas tabiuulkiin tələə temeceke nege ədər janvaariiin 11-de əngərgəgədəbə. Bolgaariin zazvoodnuudaar miitinge kiigdeze, tus zəbtəsən komuniistanuudiigi erkebişe çələəlkə tukai togtoolnuudiigi gargaba Keden olon kədəlməriçenii tələəl əgçəd Germaaniin elçin saidtajireze, Dimiitrov, Toorglir, Popoov ba Taanivuudiigi jaabaç kinaltaas tabiuulkiin şuud eriltenyydiigi kiizei.

Mən Stokgoolmiin keden olon erdemten, uran zokioolçod, uransaikanii kədəlmərçəd uul 4 komuniistanuudiin baidal tukai jikeken canaagaa zobon, edeneriigi erkebişe tabiuulkiin tukai Germaaniin zasagiin gazarta kandaza baina.

Kabariin tarilgada beledkeke

Tarilgada beledkeliin froonto deere amagalan bişe

Janvaari 11-de traagtarnuud 17,7 proc. zasagdaba.

Byke respyyblig dotoroo kabariin tarilgada beledkeliin froonto deere tuiliin jikeken tasaldaltai bəgəəd moziin emkinyyd, ilangajaa gazarkom bol operatiivno kətəlbəriəər kangaka ygei,

BK(b) Namiin Z Sibiir Kizaariin II dugaar konfereenciin togtool dotoroo biçesen: „kangaltatai kədəlmərilzə baisan kolkooznuud dotoroo erte tarigdadag oroosoto tarilgiin tarilgiigi 8 9 ədərtə ba byke tarilgiigi 12-15 konogto dyyrgeze bolomoo kamag byke erke baidalnuud niuur deere baiza baina. Belen baisanaa turçaza yzeke, kyçee zəbəər emkidken tabika, pooli deere karankulgaas boltor udaarnaar kədəlmərilzə tarilgada beledkeliigi nigta saisaar jabuulza ba nigta sainaar şalgan yzeze kizaar dotoriin byke rajoonuudiin tarilgiigi ene bodoto dyyrgeke jabadaliigi kangakiin tula konfereence bol Bur mozkom kotkomuud raikomuud ulas təriin keltesnyyd, MTS iin dereegternyyd ba gazariin emki zurgaanuudiigi ujalgalna“ gesen baina.

Ene zaabari deerees karaad yzekede manai Buriaad Mongol respyyblig dotor jabuulagdaza baigaa beledkeliin kədəlməriin muu baisani oloor kelelte ygei ileken bəgəəd ene bol tarilgiin bolzoriigi bogonidkoko tukai tere zaabariiigi jaabaç kangaza çadaka ygei baina

Maşiina zebsegiin zasabariiin proc. Gazarkom medene ygei

Kabariin tarilgada beledkel dotoroo ton çanga çakarduu teempigi ermelzeke zyilnyydiin negen bol traagtarnuud ba kədəə azaiiin maşiina zebsegiin zasabari mən Traagtarnuudiin əbeliin cagiin zasabariiin kampaani bol manai rəspyyblig dotoroo tasaldaliin tuilda kyrçe baina. Burgazarkomiin janvaari 11-nii medeegeer kamtadaa 324 keseg traagtarnuud zasaggaka josotoi baisan aad, araikan 58 kesegeni zasagdaza, təsəbiin 17.7% gyicedkegdeed baina.

Mən kədəə azaliin maşiina zebsegnyydiin talaar abaad yzekede kamta 4065 keseg plyygyyd ba 485 seejelkenyyd zasagdaad baina, enyy nii byke respyyblikiin təsəbiin kedii proceente bolsoniigi gazarkom əərəə medeke ygei baina. Geke zuuraa kizaariin konfereenciin togtooloor kədəə azaliin kamag byke maşiina zebsegnyyd bol maarta 1 nii ədər kyrter byrimesən dyyrgegdeke josotoi baina şuu.

Yrisenii ceberlelge 14,7 proc.

Yrisenii kaalgiigi janvaari sarada dyyrgeke ba ceberlelgiigi fevraali 15 kyrter byrimesən dyyrgeke ujalgatai bainabdi. Geke zuuraa mən janvaari 11 nii medeegeer yrisenii ceberlelge bol oroldoo 14,7 % gyicedkegdeed baina.

Urgaciigi deeşelyylkiin negen çukala kemzee jabuulga bol pooli deere casa togtooko jabadal mən bədəəd ene kereg bol mən tere çelen jikeken tasaldaltai baina. Casa togtooko təsəbiin 8,4 proc. gyicedkegdeed baina. Pooli deere kokir şebke gargaza, ətəgzyylke təsəb bol mən muu bəgəəd oroldoo 1,5 % gyicedkegdeed baina.

Ene zergiin gyicedkelnyy karaad baikadaa manai Bu Mongol respyyblig dotoroo riin tarilgada beledkeliin fro deereki baidaliin amagalan b ton ileken geze bataar kelez dagdaka baina şuu

Tyynees gadana kabariin tar byke kədəlməriigi amzaltatai buulkiin negen çukala erke b mən bolko kynese tezeeliin ziigi gyiced sainaar baledkeke k bol mən zigşyyritei muu b Tarilgada zoriuulsan kynese t liin foondiin təsəb 22 % b ə bəsənii talaar 20 % ba oro foondiin talaar 25 % gyicedkeg baina.

Niitiin şalgalta kiigdeke

Kabariin tarilgada beledkeke, maşiina zebsegnyyd ba zapaasaar kangaka, tyrkike ba tylişiin zyileer kolkooz, sovkoznuudiigi kangaka ba jərə tarilgada beledkdke ba tyyniigi əngərgəkə tukai kizaariin namiin 2-dugaar konfereence, moziin X-dugaar konfereece ba SSRK-iin TGK-iin janvaari 4-nii togtool-edenyydiigi manai moziin emki zurgaanuudiin zygees ali zergeer gyicedkeze baisaniigi nigtalan şalgaza yzeke niitiin şalgaltiigi Buriaad mongoliin moziin KK ba KTI „Burpraavda, „Ynen„ ba Burprofsoveed gegçed emkidkeze baina.

Ene şalgalta bol janvaari 21-ees ekilen 28-nii ədər kyrter byrimesən dyyrgegdeke josotoi.

Buriaad Mongoliin Gazar maşiina zebsegeer kangaka e nyyd ba jərə tarilgiin beledk kabaadaka byke emki zurgaa bol ene şalgaltiin keregte l baika josotoi bəgəəd şalg reidiin kədəlməridə bodoto keregiin tuslamza yzyylke jos

Gekiin caana ene şalgalta nege keden ədərnyydte jabu daad dyyrke bişe, karin r reide bol tarilgada beledk dyyrter jabuulagdaka ba ganc moziin emki zurgaanuudiigi gaad dyyrke bişe, men tere byke aimaguudiin emki zu nuudiin şalgaka şalgalta mən l jireke josotoi,

R B i